Nu gericht doorpakken!

1e Tussenbericht Aanjaagteam Omdenken Jeugdhulp over koers en tempo van de transformatie van de jeugdhulp in de regio ZHZ

Juni 2020

Geacht bestuur,

Vorig jaar stelde het Algemeen Bestuur van de Dienst Gezondheid & Jeugd de notitie 'Grip op jeugdhulp' vast, met als doelstelling om de uitgaven voor jeugdzorg in de regio terug te dringen naar de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen € 100 miljoen (in 2023). U onderkende dat om deze doelstelling te halen, samenhangende actie nodig is van gemeenten, aanbieders en partners. U stelde daarom in september 2019 het Aanjaagteam Omdenken Jeugdhulp in. Het aanjaagteam werd gemengd samengesteld uit gemeenten, de stichting Jeugdteams (SJT) en de Serviceorganisatieorganisatie Jeugd (SOJ)[1] en kreeg als taken: elkaar motiveren en aanspreken, monitoring van de resultaten en afspraken en een ondersteunende rol hebben naar alle actoren.

Negen maanden na de instelling van het Aanjaagteam maken we een eerste tussenbalans op. In dit tussenbericht gaan we in op de stappen die in de regio zijn gezet in de transformatie. Het is daarmee niet een verantwoordingsdocument 'van het Aanjaagteam', maar een instrument dat iedereen in de regio helpt te navigeren. We peilen hoe de regio ervoor staat. Liggen we op koers? Maken we genoeg vaart? Wat gaat goed? Wat kan beter? Waar moet de focus de komende tijd (extra) op liggen?

Tegelijk met dit tussenbericht bieden we een monitor aan van de voortgang van de activiteiten die door gemeenten, SOJ en SJT eerder zijn benoemd als belangrijke stappen in de transformatie. En we bieden een magazine aan, waarin een aantal mooie voorbeelden van de transformatie van jeugdhulp in de regio is verzameld – ter inspiratie en als hulpmiddel.

Dit tussenbericht is als volgt opgebouwd:

1. Hoe gaat het met de transformatie van de jeugdhulp?
2. Wat staat ons te doen en hoe gaan we verder?

Daarnaast hebben we in bijlage 1 benoemd welke acties het aanjaagteam heeft ondernomen.

Voor de lezer met haast hebben we een **managementsamenvatting** gemaakt. Wie meer de diepte in wil, kan het volledige document lezen.

[1] Het Aanjaagteam bestaat uit: Dorien Zandvliet (regionaal portefeuillehouder Jeugd, voorzitter), Jos Buijserd (controller Hoeksche Waard), Femmy Jonker (gemeentesecretaris Molenlanden), Peter Kadee (directeur SOJ), Ronald de Meij (portefeuillehouder Jeugd Zwijndrecht), Stefan Oosterhof (beleidsmedewerker Jeugd Dordrecht), An Theunissen (directeur-bestuurder stichting Jeugdteams ZHZ). Namens de portefeuillehouders Financiën was Piet Vat (Sliedrecht) lid van het Aanjaagteam, maar hij heeft zijn lidmaatschap moeten beëindigen; sinds april 2020 neemt Bram Visser (Molenlanden) namens deze portefeuillehouders deel. Marcel Benard en Anja Ahmic (Lysias) ondersteunen het Aanjaagteam.

Managementsamenvatting

Om betere hulp aan kinderen en jongeren te geven op een duurzaam houdbare manier, moet de jeugdhulp transformeren. De acties die in de regio Zuid-Holland-Zuid worden genomen om invulling te geven aan de transformatie van jeugdhulp zijn in het aanjaagplan 'Doorpakken voor de jeugd' samengevat in vijf actielijnen. In april 2020 heeft het aanjaagteam de trekkers van de activiteiten bevraagd op de voortgang. Het resultaat daarvan is opgenomen in de bijgevoegde "Stappenteller". In het ook bijgevoegde magazine 'Doorpakken voor de Jeugd' zijn good practices beschreven. In dit tussenbericht deelt het aanjaagteam de observaties die zij heeft bij de voortgang van de transformatie.

Kernboodschap van het Aanjaagteam in dit tussenbericht is: er wordt op veel manieren in de regio gewerkt aan de transformatie – en daar zitten hele mooie voorbeelden bij. Juist in deze bijzondere Corona-tijden vinden doorbraken plaats. Maar het ontbreekt bij de uitvoering van de transformatie aan focus, prioritering en resultaatgerichtheid. En daardoor aan tempo. Om hierin verandering te brengen zijn een resultaatgerichte houding en meer strategische sturing nodig.

Jeugdhulpaanbieders, jeugdprofessionals, gemeenten en de Serviceorganisatie werken hard aan het invullen van de transformatie, samen met scholen, huisartsen, jongerenwerk. De voorbeelden in het magazine 'Doorpakken voor de jeugd' getuigen daarvan. Juist in Coronatijd is het mogelijk gebleken een doorbraak te creëren om dreigende escalerende / onveilige situaties in beeld te krijgen en de benodigde zorg organisatie-overstijgend en integraal te organiseren in een crisismeldpunt Zorg. Ook het faillissement van de Hoenderloo groep zorgde voor urgentie die nodig is voor verandering. En de stichting jeugdteams werkt met het programma Anders Zorgen aan het budgetbewustzijn bij jeugdprofessionals en het maken van alternatieve keuzes bij het invullen van hulp en ondersteuning.

Er gebeurt dus veel. Maar om de doelen te halen is het niet noodzakelijkerwijs voldoende om heel actief te zijn. Dat vraagt ook om focus, prioritering en resultaatgerichtheid. Het aanjaagteam signaleert het risico dat de veelheid van betrokkenen, belangen en opvattingen zorgen voor versnippering van energie en tempoverlies.

Om dit te doorbreken stelt het aanjaagteam twee zaken centraal: een resultaatgerichte houding en meer strategische sturing.

- Het aanjaagteam vindt dat er meer aandacht moet komen voor de verbinding tussen de activiteiten en beoogde resultaten en het bereiken van de doelen. Te meer omdat de implementatie van een aantal voorgenomen budgetmaatregelen in de praktijk op juridische belemmeringen en discussies over wenselijkheid stuit. Het aanjaagteam daagt gemeenten uit om – samen met het jeugd- of wijkteam – een beperkt aantal indicatoren met een tijdpad te benoemen waarop resultaten worden geboekt en die vervolgens te monitoren. Het aanjaagteam vraagt beleidsmedewerkers en controllers om nog voor de zomer een set indicatoren te benoemen en deze aan het bestuur voor te leggen als concretisering van de na te streven resultaten. Die resultaten helpen om lokaal prioriteiten te stellen (rekening houdend met de regionale opgaven) en zo met focus capaciteit en middelen in te zetten.
  Het is daarbij belangrijk dat gemeenten, SOJ en stichting Jeugdteams gezamenlijk beter gebruik kunnen maken van de beschikbare data en daarop beter kunnen sturen. Dat vraagt om duidelijke afspraken over rol- en taakverdeling tussen gemeenten, SOJ en Stichting Jeugdteams en dat alle betrokken professionals die rol ook goed kunnen invullen. Dit zou uiterlijk in oktober moeten kunnen functioneren.
- De zaken die nodig zijn om de transformatie verder te brengen vragen om een langdurige, consequente sturing op uitvoering: om management, dus. Het valt daarom op dat het ambtelijk management van gemeenten nog weinig betrokken wordt bij de sturing op de transformatie, terwijl bestuurders juist intensief en vroegtijdig betrokken zijn. Deze rolverdeling en -invulling passen niet goed bij wat het vraagstuk nodig heeft. Voor bestuurders geldt de oproep: stuur beter door te focussen op verlangde resultaten en minder in de uitvoering te interveniëren. Ambtelijk is behoefte aan samenhangende sturing op uitvoering en is aandacht nodig voor een goede bemensing

(kwaliteit en capaciteit). Het aanjaagteam ziet dat het strategisch ambtelijk management met de vorming van een netwerk-MT Sociaal-plus, waaraan alle ZHZ-gemeenten deelnemen, beter betrokken raakt. Dit zou nog aan waarde winnen als ook de afstemming met het management van de regionale uitvoeringsdiensten (voor jeugd de SOJ en de stichting Jeugdteams) hierbij betrokken wordt.

Bovenstaande vraagt om een stroomlijning en betere taakverdeling van de belangrijkste regionale platforms: het ambtelijk overleg jeugd, het netwerk-MT-plus, het kernteam en het (algemeen en dagelijks) bestuur van de Dienst Gezondheid & Jeugd. Zaak is deze overleggen zo in te vullen dat strategische sturing op een integrale uitvoering mogelijk is.

Met invulling van deze punten kan de regio in gezamenlijkheid werk maken van de doelstelling om de uitgaven aan jeugdhulp in lijn te brengen met de middelen die het Rijk ter beschikking stelt. De regionale ontwikkelagenda om aan deze doelstelling invulling te geven bevat in 2020 de volgende onderwerpen:

- Anders zorgen
- Middelen naar de voorkant
- Veilig opgroeien is teamwerk
- Doorontwikkeling Crisismeldpunt naar een regionaal expertiseteam
- Vernieuwing regionaal inkoopkader
- Herijking governance

Naast deze regionale ontwikkelingen zijn er nog verschillende lokale prioriteiten, waar het vaak mogelijk is om ervaringen uit te wisselen en zo van elkaar te leren.

Eind 2020 zal het aanjaagteam opnieuw een tussenbericht uitbrengen over de voortgang van de transformatie en daarbij ook de relatie leggen met de ontwikkeling van de financiën. Tot die tijd zal het aanjaagteam blijven aanjagen, monitoren en ondersteunen. Een belangrijke focus is daarbij het structureel borgen van de strategische sturing en de rollen van het (tijdelijke) aanjaagteam. Want één ding is helder: de opgave van de transformatie is fors en vraagt om blijvende aandacht, gevoel van urgentie en actie van elke betrokken portefeuillehouder, manager en professional. Alleen samen komt de beweging tot stand!

Doorpakken voor de Jeugd

Voor elk kind en elke jongere is het soms onzeker en lastig om op te groeien. Vriendjes maken. Bedenken wat je leuk vindt en waar je goed in bent. Verhuizen en op een nieuwe school moeten beginnen. Je eerste verliefdheid. Gepest worden. Scoren op het voetbalveld. Blijven zitten. Instagrammen en Snapchatten. Je lichaam zien veranderen. Erbij willen horen. Gedoe thuis.

En elke ouder weet hoe ingewikkeld het kan zijn om kinderen en jongeren op te voeden. Er zijn. Balans vinden tussen werk en privé. Antwoorden hebben op de vragen die je kind stelt. Loslaten en vasthouden. Troosten. Boos worden. Een schop onder de kont geven. Afstand voelen. Op zoek zijn naar een manier om met elkaar te communiceren.

Sommige ouders hebben de handen vol aan zichzelf. Stress op het werk. Zonder werk thuis zitten. Niet weten hoe de rekeningen van deze maand betaald moeten worden. Ziekte. Problemen in de relatie. Hommeles in de familie.

En dan zijn er nog de ouders die het niet meer aankunnen. De problemen rijzen de pan uit en niemand lijkt in staat om er wat aan te doen. De meest extreme en onveilige situaties kunnen dan ontstaan voor zowel kind als ouder. Vervreemding, verwaarlozing, verslaving, geweld, misbruik.

Elk kind verdient het om veilig, gezond en fijn op te groeien. En elke ouder heeft soms een steuntje in de rug nodig bij het opvoeden. In het leven gebeuren er altijd wel dingen die even moeilijk of ingewikkeld zijn. En in sommige gevallen kan er geen misverstand over bestaan dat er direct hulp nodig is. Maar in veel meer gevallen hoeft het niet te betekenen dat er meteen een probleem is. Of dat direct professionele hulpverlening nodig is.

Waarom zou een kind dat gepest wordt, uit de klas gehaald moeten worden om een cursus 'omgaan met pesten' te volgen? Misschien helpt het al als de juf of meester een gesprek voert met de pester en het gepeste kind. En waarom zou een ouder die het even niet meer weet, meteen doorverwezen moeten worden naar een psycholoog? Misschien helpt het wel als de ouder in contact wordt gebracht met andere ouders in de buurt.

Dit zijn enkel voorbeelden. Het gaat erom hoe we samen kijken naar kinderen, jongeren en gezinnen. Is dat wat zich voordoet een probleem dat direct uit handen genomen en opgelost moet worden? Of is het fact of life, iets waar ieder mens mee om moet leren gaan, en waar we elkaar op een laagdrempelige manier bij kunnen helpen?

In Zuid-Holland Zuid willen we de komende jaren doorpakken voor onze Jeugd. Voor het kleine aantal kinderen en gezinnen waar het echt nodig is, staan we klaar met specialistische hulp en zorg. We schatten de risico's in en doen wat nodig is om de veiligheid van kinderen en gezinnen te borgen. Daarbij houden we zo veel mogelijk vast aan de autonomie van het kind en gezin en proberen we het maximale te doen in de eigen thuisomgeving van het gezin.

Maar voor het overgrote aantal andere kinderen en gezinnen kiezen we voor een andere aanpak. We benaderen niet elke vraag of worsteling automatisch als 'probleem' dat zo snel mogelijk 'opgelost' moet worden. Af en toe in de knoop zitten met jezelf of elkaar is normaal, dat hoort bij het leven. We stellen de vraag: hoe kan je jezelf, en elkaar, verder helpen? Wat kan je zelf en samen doen, wie of wat heb je daarbij nodig?

We kijken met een brede blik naar alle facetten in het leven die van invloed kunnen zijn. Gezondheid, school, bijbaan, werk, huisvesting, familie, vriendschap, sport, geloof, liefde, vrije tijd, hobby's. Waar het kan, maken we het niet groter dan het persé hoeft te zijn. Allerlei zaken die we van oudsher gewend zijn om te problematiseren, gaan we normaliseren. We zetten in op preventie. Hulp verlenen is goed, maar voorkomen is nog veel beter.

Met iedereen die er ook maar een beetje mee van doen heeft, gaan we op zoek naar nieuwe taal en nieuwe aanpakken om invulling te geven aan normaliseren en preventie. Wat verstaan we onder die soms vaag aandoende begrippen, wat hebben kinderen en gezinnen daadwerkelijk nodig? Wat is daarbij belangrijk en wat betekent dat voor wat we wel, maar vooral ook voor wat we niet meer doen?

Het zal niet eenvoudig zijn en het zal veel tijd en gezamenlijke inspanning kosten. We zullen het niet meteen beter doen, af en toe zullen er fouten gemaakt worden.

Maar we zijn allemaal iemands kind of ouder. We worstelen allemaal wel eens ergens mee. We weten allemaal hoe we zelf het liefste geholpen zouden willen worden. Laten we elkaar hierop blijven bevragen. Laten we elkaar hieraan blijven herinneren.

Laten we samen ***Doorpakken voor de Jeugd.***

1. Hoe gaat het met de transformatie van de jeugdhulp?

De gemeenten, de SOJ en de stichting Jeugdteams hebben zich in de notitie ‘Grip op jeugdhulp’ en eerdere beleidsnotities een aantal zaken voorgenomen. Het aanjaagteam heeft geconstateerd dat er behoefte bestond aan overzicht en heeft de acties in het aanjaagplan ‘Doorpakken voor de jeugd’ samengevat in vijf actielijnen. Voor de duidelijkheid: deze actielijnen zijn geen acties die het aanjaagteam zelf benoemd heeft, en zijn daarmee dus niet ‘van het Aanjaagteam’ – de vijf actielijnen zijn enkel noemers waaronder het aanjaagteam reeds voorgenomen acties heeft gecategoriseerd. In april 2020 heeft het aanjaagteam de trekkers van de activiteiten bevraagd op de voortgang. Het resultaat daarvan is opgenomen in de bijgevoegde “Stappenteller”.

Met deze “Stappenteller” is wel de voortgang van de activiteiten, maar nog niet de relatie zichtbaar tussen de activiteiten die in de regio zijn ondernomen en de resultaten die dat oplevert. Twee belemmeringen spelen daarbij een rol: de doelstellingen van ‘Doorpakken voor de jeugd’[2] zijn (behalve de financiële doelstelling om het kostenniveau terug te brengen) niet goed te kwantificeren. En bij het behalen van de financiële doelstelling zit een vertraging tussen het inzetten van de maatregelen en het zichtbaar worden van resultaat. Dat betekent dat het niet eenvoudig is om vast te stellen waar we staan.

Het aanjaagteam vindt dat er meer aandacht moet komen voor de verbinding tussen de activiteiten en beoogde resultaten en het bereiken van de doelen. Daarvoor zijn twee stappen nodig: in de eerste plaats moet er per activiteit veel meer aandacht komen voor de resultaten die een activiteit moet opleveren. Als het niet lukt om dat te concretiseren dreigt het risico dat activiteiten focus verliezen en het resultaat niet (snel genoeg) dichterbij komt.

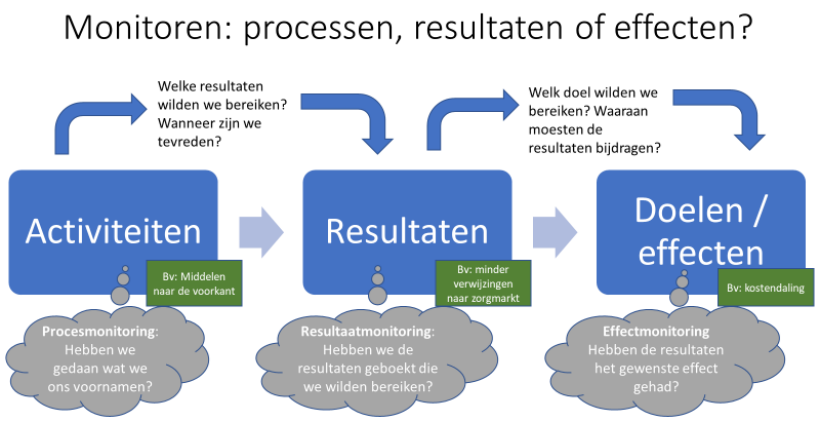

Dit geldt – met nadruk – zowel voor de financiële als de inhoudelijke aspecten van de doelstelling. Het vraagt om concretisering van wat we in de regio verwachten te gaan zien als we erin slagen om doelen te bereiken als ‘passende ondersteuning’ en ‘kinderen en gezinnen kunnen zelf omgaan met vragen en problemen’.

Op basis van deze monitor, aangevuld met onze eigen waarnemingen, doen we een aantal observaties over de stand van zaken per actielijn uit het aanjaagplan ‘Doorpakken voor de Jeugd’.

1. **Actielijn 1: Lokaal maatwerk en regie**: elke gemeente neemt lokaal maatregelen om:
    - de vraag naar jeugdhulp te verminderen: door een betere verbinding met het ‘voorveld’ (onderwijs, jeugdgezondheidszorg, welzijn), door beschikkingsvrije ondersteuning te ontwikkelen en door de toegang te versterken zodat huisartsen minder doorverwijzen en jeugdteams meer zelf kunnen oplossen;

[2] Die doelstellingen zijn:
- Alle kinderen groeien veilig, gezond en fijn op;
- Alle ouders weten zich gesteund in het opvoeden;
- Kinderen en gezinnen krijgen passende ondersteuning, thuis of dichtbij huis en laagdrempelig;
- Kinderen en gezinnen worden in staat gesteld om zelf te (leren) omgaan met hun vragen en problemen;
- De focus van ondersteuning en hulp ligt op positieve gezondheid, kracht van het gezin en sociale opvoedomgeving;
- Kinderen en gezinnen met specialistische zorgbehoeften krijgen specialistische hulp;
- De regionale kosten voor Jeugdhulp dalen tot 100 miljoen in 2023

- hulp effectiever te maken: door integraal te kijken naar oplossingen in gezinsverband en uithuisplaatsingen te voorkomen.

Het aanjaagteam constateert dat gemeenten op verschillende terreinen vorderingen maken: de aansluiting tussen jeugdteams en onderwijs is in de meeste gemeenten intensiever geworden, er zijn contacten met huisartsen en de praktijkondersteuners en de Jeugdmodule bij de huisartsen werpen vruchten af. Over een aantal van deze goede voorbeelden kunt u in het magazine '*Doorpakken voor de Jeugd*' meer lezen.

Wel zien we dat gemeenten veel verschillende ballen tegelijk in de lucht houden. Er wordt veel gestart, er zijn veel plannen en er wordt veel over processen gesproken. Maar er is nog te weinig aandacht voor het afmaken van activiteiten en het boeken en monitoren van resultaten. Een voorbeeld is de beweging om meer middelen in te zetten 'aan de voorkant': dit is een belangrijke verandering in de werkwijze waar veel van verwacht wordt, maar wat er precies van verwacht wordt is in de meeste gemeenten nog niet geconcretiseerd; dat maakt het lastig om over een half jaar of een jaar vast te stellen of de bedoeling ook gerealiseerd wordt.
Het aanjaagteam daagt gemeenten uit om – samen met het jeugd- of wijkteam als belangrijke uitvoeringspartner – een beperkt aantal indicatoren te benoemen waarop resultaten worden geboekt en die vervolgens te monitoren. Het aanjaagteam vraagt beleidsmedewerkers en controllers om nog voor de zomer een beperkt aantal indicatoren te expliciteren en deze aan het bestuur voor te leggen als concretisering van de na te streven resultaten binnen de actielijnen. Daarmee kan het bestuur resultaatgericht kaders stellen.

2. **Actielijn 2: Meten is weten**: Meer grip op jeugdhulp begint bij een beter inzicht in de huidige situatie. Daarvoor heeft de SOJ een dashboard ontwikkeld. De bedoeling is dat elke gemeente samen met SOJ en SJT een scherpe analyse maakt van de stand van de Jeugdhulp. Daarbij wordt o.a. gekeken naar het type vragen, aantallen en Jeugdhulpkosten. Uit de analyses die de gemeenten hebben gemaakt komen verschillende aandachtspunten naar voren. Onderwerpen die gemeenten veel noemen zijn:
    - Jeugdbescherming
    - Specialistische begeleiding
    - Specialistische jeugd-GGZ
    - Verwijzing via huisartsen
    - Gezinsproblematiek, waaronder echtscheiding.

    Het aanjaagteam constateert dat er wat betreft de lokale analyses nog veel meer mogelijk is. Dat begint met bewustwording van hoe data ingezet kan worden in besluitvorming en aansturing: zonder gegevens geen inzicht, zonder inzicht geen gerichte actie, en zonder gerichte actie geen gewenste resultaten. Er zijn (grote) verschillen tussen gemeenten in hoe ze omgaan met de beschikbare data en hoe ze deze duiden en interpreteren en benutten voor besluitvorming en aansturing. Regie en eigenaarschap zou bij de gemeenten moeten liggen, vanuit hun wens om meer in positie te komen en minder te leunen op de SOJ. Maar tegelijkertijd lijken sommige gemeenten niet goed in staat om die rol ook daadwerkelijk te pakken en goed invulling te geven. Dat heeft te maken met een veelvoud aan zaken: gebrek aan tijd, capaciteit, kennis, kunde, belangstelling en/of affiniteit (of een mix daarvan). Het Aanjaagteam meent dat gemeenten meer ondersteuning nodig hebben in het gebruik van het dasboard en ziet daarin een rol weggelegd voor de SOJ. Het gaat dan met name om een stuk praktische en technische vaardigheid om de data te interpreteren en duiden. Gemeenten doen er goed aan om hier zelf verantwoordelijkheid en eigenaarschap in te nemen, ook in de driehoeksoverleggen met SOJ en SJT.

    Een specifiek vraagstuk bij de monitoring is nog dat de cijfers in het dashboard niet *real time* zijn, maar een weergave van de declaraties door zorgaanbieders. Er is dus vertraging tussen het toeleiden naar zorg en zicht op de kosten. Bovendien maken aanbieders gedurende het hulpverleningstraject keuzes die de omvang van de zorg beïnvloeden (conform de keuze om te werken met zorgprofielen). Dit gegeven zorgt ervoor dat er nog verrassingen plaatsvinden. Het aanjaagteam vindt dat dit – hoewel niet helemaal te voorkomen – aandacht vraagt om een vorm

van registratie in te richten die meer vooruitkijkt. Gezamenlijke inspanning van de SOJ en Stichting Jeugdteams is daarvoor gewenst.

3. **Actielijn 3: Budgetmaatregelen**: om de beheersing van kosten en de lokale regie in de jeugdhulp te vergroten, is gewerkt aan een aantal budgetmaatregelen. Het AB heeft colleges en raden in maart geïnformeerd over de besluiten die het op 5 maart 2020 heeft genomen. In het kort gaat het om de volgende zaken:
   - De financiële solidariteit wordt in drie jaar volledig afgebouwd (80% in 2020, 50% in 2021 en 20% in 2022). Met dit besluit zijn gemeenten vanaf 2023 volledig verantwoordelijk voor de jeugdhulpuitgaven in de desbetreffende gemeente en worden de uitgaven niet langer verrekend met de uitgaven van de tien gemeenten in totaal.
   - Er is een positief besluit genomen over het voorstel 'middelen naar de voorkant'. Dit voorstel behelst dat een deel van het budget (maximaal 13%) niet langer via de regionale zorgmarkt wordt ingezet, maar via het lokale team. Het is nu aan de gemeenten om samen met het jeugdteam deze beweging te implementeren. Daarbij is budget beschikbaar vanuit het transformatiefonds om deze beweging te faciliteren.
   - De discussie over het instellen van budgetmaxima en de afschaffing van de 'nee, tenzij' regeling was het meest ingewikkeld. In het AB van juli 2019 is besloten de nee tenzij regeling tegen de eerst mogelijke datum af te schaffen. Het voorstel daartoe is uitgewerkt, maar complex en er wordt zeer wisselend over gedacht. Het besluit is vanwege de tegenstrijdige adviezen en verdeeldheid binnen het AB aangehouden. De regionaal portefeuillehouder doet voor de zomer van 2020 een voorstel voor een vervolgaanpak.

   Twee andere belangrijke budgetmaatregelen zijn het beter definiëren van het jeugdhulp-begrip door de gemeenten en het beleggen van budgetverantwoordelijkheid:

   - Een regionale ambtelijke werkgroep werkt aan voorstellen voor de definiëring van het jeugdhulpbegrip, die naar verwachting voor de zomer beschikbaar komen. Deze voorstellen worden meegenomen in de besluitvorming over het nieuwe inkoopkader (zie bij 5).
   - Voor wat betreft budgetverantwoordelijkheid heeft het bestuur in september 2019 kennis genomen van een uitwerking op hoofdlijnen. Daarin werd onderbouwd dat eerst wordt ingezet op budgetbewust werken (zie bij 4). Budgetverantwoordelijkheid gaat een stap verder dan budgetbewustzijn. Het houdt in dat elk jeugdteam een budget krijgt waaruit alle jeugdhulp, zoals vastgelegd is in de scope, moet worden bekostigd. In de uitwerking is geconcludeerd dat aan belangrijke voorwaarden voor budgetverantwoordelijkheid nog niet is voldaan: werken met specifieke opdrachten richting aanbieders, beschikbaarheid van alternatieven voor de regionale zorgmarkt en een goed contractbeheer. Ook is vastgesteld dat jeugdprofessionals alleen budgetverantwoordelijkheid kunnen nemen voor dat deel van de kosten dat op verwijzing van het jeugdteam ontstaat. Voor jeugdhulp die op verwijzing van gecertificeerde instellingen en medische verwijzers wordt uitgevoerd kan het jeugdteam geen budgetverantwoordelijkheid dragen[3]. De stichting Jeugdteams stelt in september een tussenbalans van budgetbewust werken op.

   Het aanjaagteam constateert dat in de notitie 'Grip op jeugdhulp' een sterk accent lag op de budgetmaatregelen, maar dat deze nog moeizaam worden geïmplementeerd. Daar spelen deels technische en juridische kwesties een rol, maar er lijkt ook sprake van voortschrijdend inzicht of verschillende opvattingen over de gewenste veranderstrategie. Dit werd duidelijk bij het besluit om voorlopig af te zien van het instellen van gemeentelijke budgetmaxima. Nu niet via dat instrument op het systeemniveau kan worden gestuurd, is het des te belangrijker dat gemeenten concreet maken welke resultaten ze verwachten van de andere maatregelen (zie bij 1) en daarop te sturen.

[3] In dit kader werd in de notitie 'Grip op jeugdhulp' ook de wenselijkheid uitgesproken dat medische verwijzers via het jeugdteam zouden gaan verwijzen naar jeugdhulp ('het Eindhovens model'). Inmiddels is echter duidelijk dat in Eindhoven – waar deze werkwijze werd uitgedacht – vanwege uitvoeringsproblemen (huisartsen gingen niet akkoord met beperking van hun verwijsmogelijkheden) werd afgezien van deze route en nu is daarvoor in de plaats een protocol afgesproken waarin zorgaanbieders zich verplichten om medische verwijzingen te checken. Een verdere verkenning naar toepassing van deze werkwijze in Zuid-Holland-Zuid is daarom achterwege gebleven.

4. **Actielijn 4: Anders denken, anders doen:** om tot inhoudelijke verandering te komen in de hulp aan kinderen, is het nodig dat we anders gaan kijken, denken en handelen en andere keuzes gaan maken. Het gaat dan om innovatieve (experimentele) individuele en collectieve voorzieningen gericht op preventie en normalisatie.

   Stichting Jeugdteams Zuidholland Zuid heeft de opdracht gekregen meer budgetbewust te gaan werken. Deze opdracht is verwerkt in het organisatie-ontwikkelprogramma 'Anders Zorgen'. Dit programma bestaat uit een lokale en een organisatiebrede actielijn. Elk (lokaal) jeugdteam gaat aan de slag met de thema's budgetbewust werken, alternatieven in het zorglandschap en een derde prioriteit die wordt afgestemd op de gemeentelijke prioriteiten. In het overkoepelende veranderprogramma staan de thema's realiseren, organiseren en verantwoorden centraal. Realiseren betreft het dagelijks in de praktijk brengen van goede ondersteuning aan mensen die ondersteuning ontvangen van professionals. Organiseren betreft de praktijk van managers en ondersteuners waarin de kaders (ruim of smal), in allerlei vormen, voor de dagelijkse uitvoering van de ondersteuning worden ontwikkeld. Verantwoorden gaat over inzicht geven door de professionals over wat ze doen en wat de betekenis is van wat ze doen zodat managers en opdrachtgevers zich een beeld kunnen vormen.

   Voor jeugdigen waar zorgen zijn over de veiligheid wordt in de regio gewerkt aan verbetering van de keten rond de bescherming van jeugdigen. In de gemeenten Sliedrecht, Gorinchem en Zwijndrecht is de pilot 'Veilig opgroeien is teamwerk' uitgevoerd. In deze pilot zijn Veilig Thuis en de gecertificeerde instellingen eerder bij een gezinssituatie betrokken dan normaal gesproken het geval was. De bedoeling is deze werkwijze nu regionaal te gaan toepassen. Dit vraagt om een goede introductie waarin professionals elkaar moeten leren kennen. De implementatie wordt dan ook bemoeilijkt door de Corona-maatregelen.

   Bij het organiseren van de (organisatie-overstijgende) zorg in complexe clientzaken is tijdens de Corona-periode juist een doorbraak zichtbaar geworden. Het kostte de afgelopen jaren zeer veel tijd om passende zorg te bieden – met vaak een gering of teleurstellend resultaat. In dit soort casuïstiek is het organiseren van matched care (en niet stepped care) essentieel om de situaties te stabiliseren en het weer mogelijk te maken dat kinderen en gezinnen zich naar eigen mogelijkheden positief kunnen ontwikkelen. Problemen met wachtlijsten, discussies over of zorg wel of niet is ingekocht en geldende opnamecriteria zijn hier een aantal oorzaken van. Wel zijn er met de juiste intentie projecten als de Alliantie en de doorontwikkeling van het expertise team gestart, om het effectief organiseren van een integraal jeugdaanbod beter en sneller te realiseren. Helaas was in de praktijk op grotere schaal nog te weinig resultaat van de gewenste doorontwikkeling te zien, waardoor de noodzaak even actueel blijft. De coronamaatregelen hebben de urgentie verhoogd op het in beeld krijgen van dreigende escalerende / onveilige situaties en het organiseren van de benodigde zorg. Zo is de corona crisis als kans gebruikt om organisatie-overstijgend en integraal op Jeugd (GGZ, LvB en J&O) te organiseren in het zogenaamde crisismeldpunt Jeugd. Het is van belang dat deze ontwikkeling ook na de Corona-periode krachtig wordt doorontwikkeld. De SOJ heeft de betrokken organisaties (stichting Jeugdteams en verschillende jeugdhulpaanbieders zoals Enver, ASVZ, Yulius, Horizon, Eddee, JB West, De Viersprong) opdracht gegeven voor deze doorontwikkeling.

   Met deze zelfde energie wordt momenteel gewerkt aan alternatieven voor de opvang van kinderen die in zorg zijn bij de Hoenderloo groep. Het dichterbij brengen van zorg is noodzakelijk, omdat nu jaarlijks tientallen jongeren 24-uurszorg ontvangen in specialistische voorzieningen. In overleg tussen de SOJ, stichting Jeugdteams en aanbieders is commitment uitgesproken om voor deze jongeren alles op alles te zetten om binnen de regio een alternatief te verzorgen. Momenteel wordt in beeld gebracht hoe dit gerealiseerd kan worden en of dit financieel kan binnen de huidige afspraken of een investering nodig is.

   Het aanjaagteam ziet dus hoopgevende signalen van 'anders denken en doen'. Maar ook hier wijst het aanjaagteam op het belang om scherp te benoemen welke resultaatindicatoren voor de betrokkenen van belang zijn en deze ook te monitoren. Want ook hier dreigt een gebrek aan focus

en tempo, bijvoorbeeld als de urgentie van Corona weer wegvalt. De stichting Jeugdteams heeft aangekondigd in de tweede perioderapportage 2020 prestatie-indicatoren te presenteren van wat zij met Anders zorgen beoogt en dan ook een nulmeting (over periode 1) en een 1-meting (over periode 2) te presenteren; dat is een voorbeeld dat aandacht en navolging verdient.

5. **Actielijn 5: Herijken van het stelsel:** De keuzes die gemaakt worden om gemeenten meer in regie te brengen, o.a. via herijking van de solidariteit en middelen naar de voorkant én de recente Kamerbrieven over de decentralisaties maken het gewenst om de manier waarop we in de regio samenwerken te herijken. Het gaat dan om de vraag naar de betekenis van deze ontwikkelingen voor de samenwerking binnen de SOJ en het lokale en regionale opdrachtgeverschap voor de stichting Jeugdteams. Naar het antwoord op deze vragen doet bureau AEF op dit moment onderzoek. De opdracht loopt gedurende de maanden april, mei en juni en besluitvorming in het AB is voorzien voor medio juli. De portefeuilledirecteur sociaal domein uit Dordrecht is ambtelijk opdrachtgever en er is een bestuurlijke commissie met vier portefeuillehouders geformeerd.

   Het aanjaagteam signaleert dat de invulling van de regionale afstemming tussen gemeenten hierbij ook om aandacht vraagt. Het aanjaagteam doet twee observaties:
   - Jeugd is in de ambtelijke en bestuurlijke aansturing sectoraal georganiseerd en gefinancierd, terwijl jeugdproblemen in veel gevallen gezinnen beïnvloeden of door gezinsproblemen worden beïnvloed (bv. verslaving / schulden / psychische problematiek). Een aanpak via alleen de jeugdige volstaat dan niet. Een sector-overstijgende aanpak is dan nodig.
   - De zaken die nodig zijn om de transformatie verder te brengen vragen om een langdurige, consequente sturing op uitvoering: om management, dus. Met alle (praktische) vragen rond beschikbaarheid van capaciteit en competenties en invulling van samenwerking op de werkvloer van dien. Het valt daarom op dat het ambtelijk management van gemeenten nog weinig betrokken wordt bij de sturing op de transformatie, terwijl bestuurders juist intensief en vroegtijdig betrokken worden. Deze rolverdeling en -invulling passen niet goed bij wat het vraagstuk nodig heeft.

   Het aanjaagteam ziet dat het strategisch ambtelijk management met de vorming van een netwerk-MT Sociaal-plus, waaraan alle ZHZ-gemeenten deelnemen, beter betrokken raakt. Dit zou nog aan waarde winnen als ook de afstemming met het management van de regionale uitvoeringsdiensten (voor jeugd de SOJ en de stichting Jeugdteams) hierbij betrokken wordt. Het is van belang om de rolverdeling en samenwerking tussen dit netwerk-MT, het ambtelijk overleg jeugd, het kernteam en het (algemeen en dagelijks) bestuur van de Dienst Gezondheid & Jeugd zo in te vullen dat strategische sturing op een integrale uitvoering mogelijk is.

   Een tweede element dat van belang is bij het herijken van het regionale stelsel is de *regionale inkoopstrategie*, waarin keuzes worden gemaakt gericht op het contracteren van jeugdhulp na afloop van de bestaande contracten per 1 januari 2022. Dit is een belangrijk instrument om de transformatie te bevorderen via de inrichting en sturing binnen het zorglandschap. Het gaat dan bijvoorbeeld om inrichting van (langduriger) partnerschap, een expliciete afweging van werken met minder aanbieders, anders omgaan met voorzieningen, specifieker beschikken, sturen op KPI's en een eventueel andere bekostigingswijze. Een werkgroep vanuit SOJ en gemeenten bereidt een nieuw inkoopkader en de implementatie hiervan voor. Hiervoor is een bestuurlijke commissie ingericht. Het traject wordt ingericht volgens de volgende vier stappen:

   - Een **evaluatie van het huidige kader**. Hoe heeft het huidige kader uitgewerkt volgens betrokken partijen, zoals aanbieders, cliënten(platforms), gemeenten en Serviceorganisatie? En in hoeverre heeft dit bijgedragen aan de doelstellingen die we vooraf met elkaar hadden bepaald?
   - Het (her)formuleren van de **doelen** die ten grondslag liggen aan het inkoopkader.
   - De **afbakening van het begrip jeugdhulp**. Wat verstaan we onder jeugdhulp en wat niet? Deze vraag is belangrijk om te bepalen waarop het inkoopkader (geen) betrekking heeft. Er valt bijvoorbeeld onderscheid te maken tussen lokaal en regionaal en geïndiceerde en beschikkingsvrije hulp.

- Tenslotte bepalen we welke **inkoopmethodiek** hierbij passend is, zoals aanbesteding of open house.

Over de exacte invulling van dit traject zijn raden via een aparte memo geïnformeerd.

Een derde element, tenslotte, bij het herijken van het samenwerkingsstelsel betreft de korte-termijnsturing op aanbieders via *contractmanagement* door de Serviceorganisatie Jeugd. Contractmanagement is een continue proces om in control te blijven van de contractuele afspraken met aanbieders van jeugdhulp. In de notitie 'Grip op jeugdhulp' heeft de SOJ als taak gekregen om per kwartaal een kwalitatieve en financiële toetsing van het hulpaanbod van aanbieders te maken op basis van ervaringen van jeugdprofessionals en cliënttevredenheid ("Contractmanagement 3.0"). In 2019 zijn stappen gezet met de verdere borging van contractmanagement binnen de SO jeugd. Een van de stappen hierin is de aanschaf en start van de implementatie van een contract- en leveranciersmanagementsysteem. In 2020 staat contractmanagement als continue proces op de agenda. Onderdelen van contractmanagement 3.0 worden reeds in praktijk toegepast. Zo vinden er met de grote aanbieders per kwartaal (of vaker indien nodig) gesprekken plaats waarbij o.a. aan de hand van de gegevens uit het dashboard wordt gesproken over de kwalitatieve en financiële toetsing van het hulpaanbod van de aanbieders. Ervaringen met / van jeugdprofessionals en cliënt tevredenheid zijn daarin onderwerp van gesprek maar met name op ad-hoc basis naar aanleiding van een bepaald dossier. Structurele gesprekken tussen contractadviseurs SOJ en professionals van stichting Jeugdteams vinden (nog) niet plaats. Samenwerking tussen aanbieder en het jeugdteam staat wel op de agenda in gesprekken tussen SOJ en aanbieders. Omdat gesprekken tussen contractadviseurs en jeugdprofessionals nog niet structureel plaatsvinden, vindt er ook nog geen halfjaarlijkse terugkoppeling aan aanbieders plaats. De praktijk is dat terugkoppeling Jeugdteam medewerkers nu alleen naar contractadviseurs (CA) plaats vindt als er signaal is dat iets niet goed loopt in het contact bij de zorgaanbieder (en vice versa).

Het aanjaagteam ziet dat de SOJ de implementatie van contractbeheer door capaciteitsproblemen nog niet volledig heeft kunnen invullen. Nu de capaciteit meer op orde is, vraagt de invulling van een contractbeheer waarbij de 'feedbackloop' tussen aanbieders, jeugdteams en SOJ gesloten is om uitvoering met prioriteit.

Kortom

In de voorgaande pagina's heeft het aanjaagteam weergegeven hoe de transformatie van jeugdhulp in Zuid-Holland-Zuid invulling krijgt en welke remmers en versnellers het aanjaagteam daarbij constateert. Maar wat is nu kort samengevat het antwoord op de vraag: hoe gaat het met de transformatie? Dat antwoord vatten we samen in onderstaande kernboodschap:

Kernboodschap van het Aanjaagteam in dit voortgangsbericht is: er wordt op veel manieren in de regio gewerkt aan de transformatie – en daar zitten hele mooie voorbeelden bij. Juist in deze bijzondere Corona-tijden vinden doorbraken plaats. Maar het ontbreekt bij de uitvoering van de transformatie aan focus, prioritering en resultaatgerichtheid. En daardoor aan tempo. Om hierin verandering te brengen zijn een resultaatgerichte opstelling en monitoring en meer strategische sturing nodig.

2. Wat staat ons te doen? Bouwstenen voor de ontwikkelagenda

In de pagina's hiervoor schetste het aanjaagteam een beeld van de voortgang van de transformatie in de regio. Maar waarop ligt in de komende periode de focus? Wat is de agenda voor 2020 en 2021? Het aanjaagteam verzamelde de belangrijkste onderwerpen waaraan gemeenten, SOJ en stichting Jeugdteams samen met partners werken.

Met deze zaken benoemen we een aantal bouwstenen voor de regionale ontwikkelagenda waarvan sprake is in de recente Kamerbrief 'Perspectief voor de jeugd' (20 maart 2020). Het kabinet kondigt in die brief aan dat elke regio een regionale agenda moet gaan opstellen waarin zij heel concreet aangeven wat de gezamenlijke opgave is, welk hulpaanbod er nodig is in de regio, welke stappen ze gaan zetten voor de (verdere) transformatie van de jeugdhulp en hoe ze de inkoop hiervan organiseren.

Met onderstaande initiatieven Deze delen we hieronder in naar regionale activiteiten die prioriteit hebben en lokale activiteiten waarmee andere gemeenten in de regio hun voordeel kunnen doen. Tenslotte schetsen we op welke manier het aanjaagteam daarbij gaat ondersteunen.

Regionale ontwikkelprojecten met prioriteit

De komende periode hebben de volgende regionale ontwikkelprojecten prioriteit:

- *Anders zorgen*
  Verandertraject binnen stichting jeugdteams, met als belangrijkste onderdelen budgetbewust werken en het creëren van alternatieven binnen het zorglandschap. Het traject is inmiddels gestart en loopt nog gedurende 2020 en daarna. Resultaten worden gemonitord via de periodieke rapportages van stichting Jeugdteams.
- *Middelen naar de voorkant*
  Volgend op de besluitvorming in maart over middelen naar de voorkant, implementeert elke gemeente een hierbij passende werkwijze. Elke gemeente bepaalt daarin de eigen werkwijze, doelen en resultaten. Deze worden regionaal eind 2020 verzameld door het aanjaagteam om lessen te verzamelen en te wegen of de beoogde beweging voldoende in gang gezet is.
- *Veilig opgroeien is teamwerk*
  Voortbordurend op pilots in drie gemeenten in de regio wordt de samenwerking tussen jeugdteams, Veilig Thuis, gecertificeerde instellingen en gemeenten verbeterd door introductie van de werkwijze uit de pilots in alle gemeenten. De werkwijze wordt vanaf 15 juni 2020 in alle gemeenten geïntroduceerd, de voortgang wordt maandelijks besproken in het ambtelijk overleg jeugd en eind 2020 wordt over de voortgang gerapporteerd.
- *Doorontwikkeling Crisismeldpunt naar een regionaal expertiseteam*
  Het crisismeldpunt dat in Corona-tijd is ontstaan biedt kansen om passende zorg te organiseren en uithuisplaatsingen te voorkomen. Het is een samenwerkingsverband van aanbieders, stichting jeugdteams en gemeenten, onder regie van de stichting Jeugdteams. Eind 2020 wordt over de resultaten gerapporteerd.
- *Vernieuwing regionaal inkoopkader*
  De voorbereiding voor een nieuw regionaal inkoopkader zijn inmiddels gestart. De bedoeling is dat kort na de zomer op hoofdlijnen keuzes worden voorgelegd over invulling van de regionale inkoop, zodat de voorbereiding kan starten voor inkoop in opvolging van de per 31-12-2021 aflopende contracten.
- *Herijking governance*
  Nog voor de zomer van 2020 komt het advies van AEF over de regionale governance beschikbaar en zal tot besluitvorming leiden. Naast de relatie tussen gemeenten, SOJ en Stichting Jeugdteams onderling vraagt een goede invulling van ambtelijke afstemming en sturing daarbij om aandacht.

Lokale ontwikkelagenda

Naast deze regionale ontwikkelprojecten geven gemeenten ook prioriteit aan diverse lokale ontwikkelingen. Het aanjaagteam heeft samen met de programmamanager van het programma Anders Zorgen geïnventariseerd welke prioriteiten lokaal gelden.

De volgende lokale prioriteiten worden genoemd (*NB: als een gemeente een onderwerp niet als prioriteit benoemt, hoeft dat niet te betekenen dat er geen aandacht is voor het onderwerp; soms gaat het om zaken die bijvoorbeeld al eerder zijn opgepakt en nu geen aanvullende aandacht meer nodig hebben)*:

	THEMA				
	Voorveld / Normaliseren	**Onderwijs**	**Huisartsen**	**Regie op zorg**	**Multiproblematiek**
Alblasserdam	Talentlab; Normaliseren				
Dordrecht		Samenwerking met/ verbinding tussen onderwijs en lokaal team	Samenwerking/ afspraken met de huisartsen	Afbouw aantal uithuisplaatsingen; Echtscheidingsloket	Gezamenlijke triage en aanpak door passend onderwijs en jeugdteam / Integraal budget multi problem gezinnen / sociaal pontonnier
Gorinchem	Samenwerking met JGZ; Sociale kaart		Samenwerking huisartsen (Jeugdmodule)	Regie op casuïstiek (vooral begeleiding AWBZ)	
Hardinxveld-Giessendam				Regie op casuïstiek	
Hendrik-Ido-Ambacht		Samenwerking met onderwijs	Samenwerking met huisartsen	18-/18+, in samenhang met project onafhankelijke clientondersteuning	Aanpak multi-problematiek
Hoeksche Waard		Aansluiting onderwijs	Aansluiting huisartsen	Begeleiding AWBZ	Aanpak multi-probleemhuishoudens
Molenlanden			Samenwerking huisartsen (Jeugdmodule)	Regie op casuïstiek; afbouw aantal uithuisplaatsingen	
Papendrecht	Café GEZIeN	Samenwerking met onderwijs	Samenwerking met huisartsen	Versterken lokale regie op regionale zorgmarkt / echtscheidingsloket	
Sliedrecht	Samenwerking met JGZ				Ontschotting van budgetten bij multi-problematiek
Zwijndrecht	Normaliseren in de toegang			Regie op casuïstiek / Echtscheidingsloket	Zorgmarinier

Rol van het aanjaagteam in vervolg van 2020

Het aanjaagteam ondersteunt de uitvoering van de regionale en lokale ontwikkelagenda's op de volgende manier:

- Monitoren van voortgang en resultaten
    - Het aanjaagteam vraagt beleidsmedewerkers en controllers voor de zomer van 2020 uit te werken welke resultaten de ingezette activiteiten moeten opleveren en op welke indicatoren deze kunnen worden gemonitord. Deze worden in september aan het bestuur voorgelegd ter vaststelling.
    - We agenderen de manier waarop gemeenten, SOJ en stichting Jeugdteams gezamenlijk beter gebruik kunnen maken van de beschikbare data en daarop beter kunnen sturen. Het beoogde resultaat is dat er uiterlijk in oktober een duidelijk rol- en taakverdeling tussen gemeenten, SOJ en Stichting Jeugdteams wordt afgesproken en dat alle betrokken professionals die rol ook goed kunnen invullen.

    - Eind 2020 maakt het aanjaagteam een nieuw tussenbericht en update van de stappenteller.
- Ondersteuning bij uitvoering van de ontwikkelagenda
    - Het aanjaagteam kan desgevraagd met raad en daad helpen bij vragen van een van de betrokken partijen. Het aanjaagteam kan daarbij verschillende instrumenten inzetten: coaching / strategisch advies, hulp bij monitoring, actieonderzoek, organisatieopstellingen… Voor inzet van het aanjaagteam is belangrijk dat het aanjaagteam nooit de verantwoordelijkheid overneemt of structurele gaten dichtloopt.
    - Het aanjaagteam signaleert en agendeert lessen uit good practices en brengt deze onder de aandacht. Wellicht weer door een magazine, maar wellicht (ook) via een podcast of webinar. Of door intervisie tussen gemeenten die vergelijkbare prioriteiten hebben. De bijeenkomst Jeugd in Beweging die op 2 april stond gepland, wordt – afhankelijk van de Coronamaatregelen – in het najaar ingehaald of in digitale vorm uitgevoerd.
    - Vanuit het transformatiefonds heeft de SOJ middelen beschikbaar voor de uitvoering van concrete projecten die een bijdrage leveren aan de doelen van de transformatie. Het Aanjaagteam selecteert hiervoor passende projecten. Voorwaarden zijn dat er een duidelijke eigenaar is, dat er zicht is op actie op korte termijn, dat helder is welke resultaten worden nagestreefd en dat lessen uit het project met de andere gemeenten gedeeld worden. Op dit moment zijn de projecten Talentlab (Alblasserdam) en Echtscheidingsloket (Dordrecht, Papendrecht en Zwijndrecht) hiervoor geselecteerd. Er is nog ruimte voor andere projecten die aan de voorwaarden voldoen.
- Structureel borgen van de strategische sturing
    - Het aanjaagteam is een tijdelijke hulpstructuur. Zoals we signaleerden in dit voortgangsbericht vraagt de transformatie van jeugdhulp om strategische sturing. Het aanjaagteam initieert het gesprek om de strategische sturing voor het eind van 2020 structureel te borgen.

Bijlage: Activiteiten van het Aanjaagteam

Na de instelling van het Aanjaagteam lag de nadruk in het laatste kwartaal van 2020 op twee belangrijke zaken:

1) Aanjagen dat een aantal maatregelen die werden aangekondigd in de notitie ‘Grip op Jeugdhulp’ zouden worden uitgewerkt en bestuurlijk voorgelegd. Waar nodig heeft het Aanjaagteam het initiatief genomen voor het inrichten van divers samengestelde werkgroepen om besluitvorming voor te bereiden.
2) Uitwerken van een zgn. aanjaagplan met als titel ‘Doorpakken voor de jeugd’, waarin we overzicht aanbrengen in de verschillende activiteiten die nu lopen en aangeven op welke manier het aanjaagteam de rol zou invullen.

Het aanjaagplan is een werkdocument, dat een overzicht biedt van de diverse lijnen die er lopen in de regio, zowel lokaal als regionaal. Uit diverse reacties hebben we opgemaakt dat men enthousiast is over dit overzicht. Hiermee wordt snel duidelijk wie verantwoordelijk is en waar we staan op een specifiek thema. Het plan bevat de volgende kernachtige samenvatting van doelen en activiteiten.

In Zuid-Holland Zuid zien we enerzijds een beweging naar mee lokale sturing en (financiële) verantwoordelijkheid. Anderzijds is er onveranderd de wens en urgentie om op thema’s en taken als inkoop gezamenlijk op te trekken. Dit is geen vanzelfsprekendheid. Het vraagt om harde randvoorwaarden, maar ook om zachte, zoals het delen van ervaringen en inspiratie en elkaar kennen.

Tijdens de gesprekken die we hebben gevoerd over het Aanjaagplan hebben we ook verkend welke activiteiten van het Aanjaagteam toegevoegde waarde zouden hebben.

Dat heeft geleid tot een agenda voor 2020, met de volgende insteek:

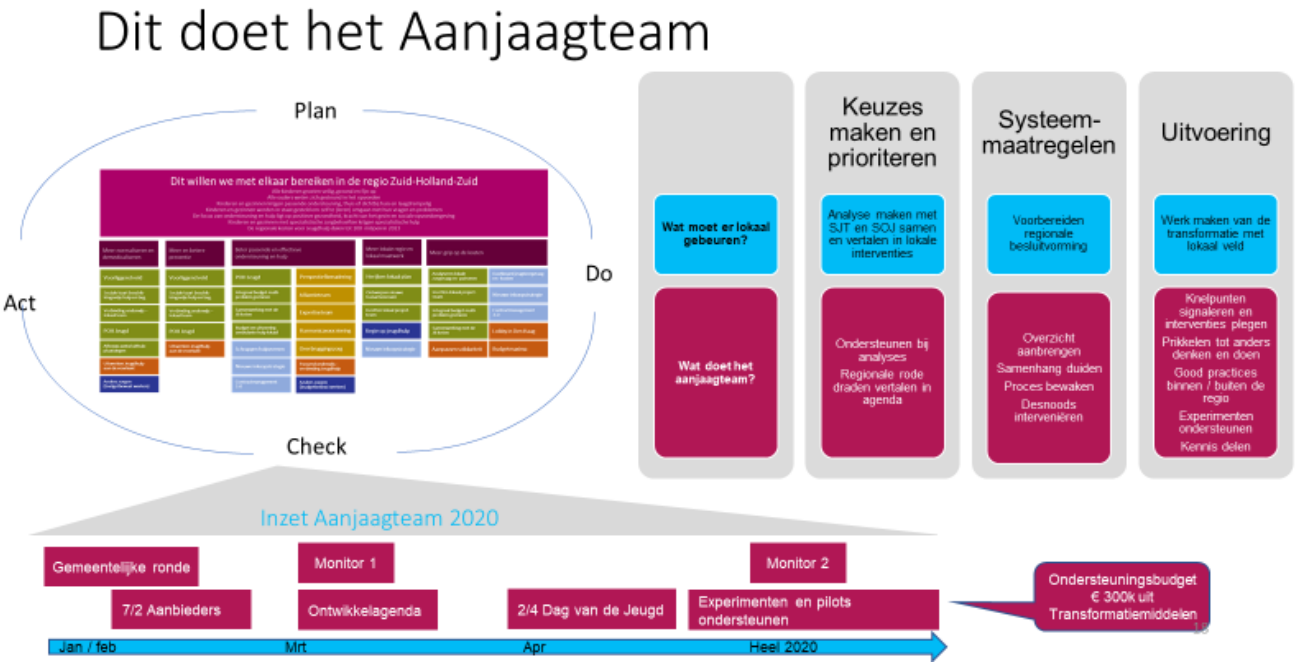

De voortgang van de activiteiten van het Aanjaagteam is als volgt:

- Het Aanjaagteam is 2020 begonnen met een gespreksronde langs de portefeuillehouders Jeugd. In de gevoerde gesprekken is aan de orde gekomen welke zaken opvallen in de lokale cijfermatige analyse van het gebruik van jeugdhulp, welke thema's prioriteit hebben volgens de gemeenten, op welke onderwerpen al good practices bestaan en met welke onderwerpen gemeenten lokaal verder aan de slag gaan.
- Om kennis uit te wisselen over de *good practices* en met elkaar meters te maken op de thema's die ertoe doen, heeft het Aanjaagteam de dag 'Jeugd in Beweging' voorbereid. Op 2 april zou in het Energiehuis een dag plaatsvinden met een mooie mix van cliënten(vertegenwoordigers), zorgaanbieders, gemeenten en experts en ervaringsdeskundigen van binnen en buiten de regio en het land. Er stond een mooi programma, met plenaire gedeelten en interactieve deelsessies. Helaas is deze dag uitgesteld als gevolg van de Coronacrisis. De dag zal alsnog na de zomer worden georganiseerd.
- Als onderdeel van de monitoring hebben we een magazine samengesteld met good practices uit de regio.
- Op basis van de inventarisatie heeft het Aanjaagteam bouwstenen voor een regionale ontwikkelagenda verzameld. De bouwstenen bestaan uit thema's of activiteiten die met elkaar invulling geven aan de transformatie van de jeugdhulp en waarvoor een of meer gemeenten het initiatief willen nemen. De bouwstenen zijn opgenomen in paragraaf 5. Het Aanjaagteam zal de initiatiefnemers van deze activiteiten gedurende 2020 ondersteunen en de voortgang en resultaten monitoren. In het najaar brengt het Aanjaagteam opnieuw een monitor uit.

Naast deze hoofdlijn van activiteiten houdt het Aanjaagteam de vinger aan de pols van de (regionale) samenwerking tussen gemeenten, jeugdteams, SOJ en andere belangrijke spelers, zoals aanbieders. Waar we barrières of knelpunten zien, interveniëren we gericht. Een voorbeeld van waar we vanuit die rol hebben opgetreden is dat het Aanjaagteam heeft

gesignaleerd dat er behoefte is aan een samenhangende herijking van de regionale governance en het bestuur heeft uitgenodigd daarvoor een opdracht te formuleren. Een ander voorbeeld is dat we signaleerden dat voor kinderen die vanwege het faillissement niet langer bij de Hoenderloo Groep terecht kunnen, met meer urgentie naar alternatieven gezocht moet worden die recht doen aan de uitgangspunten van de regio (zo min mogelijk gesloten plaatsingen).

Met deze activiteiten ondersteunt het Aanjaagteam de samenwerking tussen partijen in de regio die vanuit hun verantwoordelijkheid vorm geven aan hulp en zorg aan jeugdigen.

STAPPENTELLER VOORTGANG 'DOORPAKKEN VOOR DE JEUGD'

Aanjaagteam omdenken jeughulp

ACTIELIJN LOKAAL MAATWERK EN REGIE

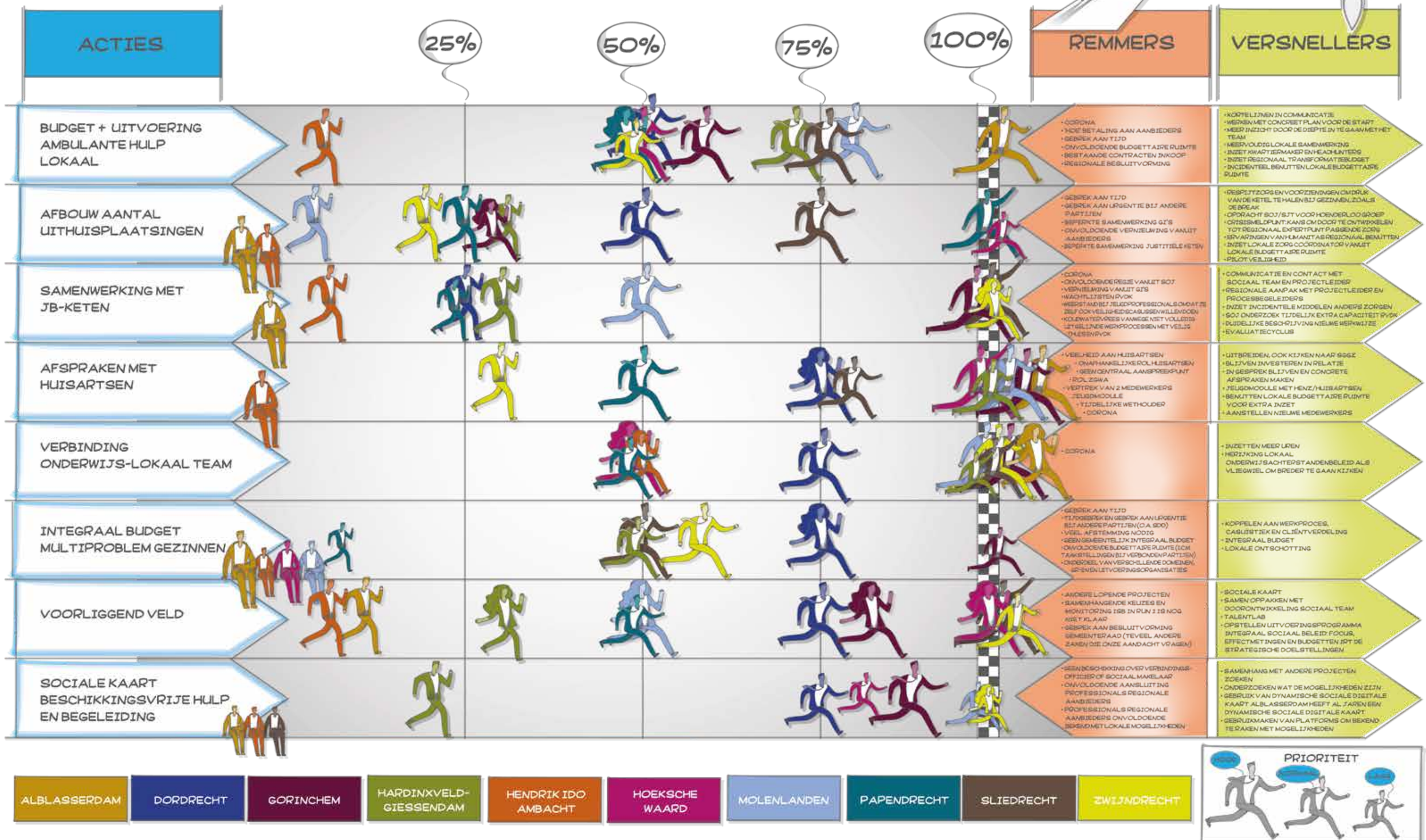

STAPPENTELLER VOORTGANG 'DOORPAKKEN VOOR DE JEUGD'

Aanjaagteam omdenken jeughulp

ACTIELIJN ANDERS DENKEN, ANDERS DOEN

ACTIELIJNEN

ANDERS DENKEN, ANDERS DOEN

25%

50%

75%

100%

BUDGETBEWUST WERKEN

PERSPECTIEF-BENADERING

OVERBRUGGINGS-ZORG

ALTERNATIEVEN ZORGLANDSCHAP

PASSEND ONDERWIJS EN DE VERBINDING MET JEUGDHULP

HARMONICA-VOORZIENING (DE BREAK)

EXPERTISE-TEAM

ALLIANTIE-TEAM

REMMERS

- CORONA (BUDGETBEWUST WERKEN, ALTERNATIEVEN ZORGLANDSCHAP, ET, VERBINDING PASSEND ONDERWIJS EN JEUGDHULP)
- TEKORT AAN BELEIDSCAPACITEIT (PERSPECTIEFBENADERING)
- GEEN INZICHT IN WACHTLIJSTEN BIJ AANBIEDERS (ET)
- CRISISPUNT LEIDT EIGEN LEVEN (ET)
- GEBREK AAN TRANSPARANTIE RONDOM ET I.V.M. BEDRIJFSGEVOELIGHEID
- ONBEKENDHEID AT (ALLIANTIETEAM)
- GEEN SAMENHANG TUSSEN TRANSFORMATIEOPDRACHTEN AT
- TE VEEL AFSTAND TUSSEN STUURGROEP ALLIANTIE EN ALLIANTIETAFEL
- DUIDELIJKE ANALYSES (BUDGETBEWUST WERKEN EN ALTERNATIEVEN ZORGLANDSCHAP)
- ONVOLDOENDE LOSLATEN BEKENDE PRODUCTEN (HARMONICAVOORZIENING)
- ONVOLDOENDE FORMULEREN INTEGRAAL PLAN (HARMONICAVOORZIENING)
- PROCES TOELEIDING VIA DOORONTWIKKELING ET (HARMONICAVOORZIENING)
- GERINGE TOELEIDING VANUIT AANBIEDERS (OVERBRUGGINGSZORG)
- ONVOLDOENDE ZICHT VAN AANBIEDERS OP WACHTLIJST (OVERBRUGGINGSZORG)

VERSNELLERS

- AANSTELLEN PROJECTLEIDER VERBINDING PASSEND ONDERWIJS-JEUGDHULP
- IN VROEG STADIUM PERSPECTIEFGESPREKKEN VOEREN MET GEZINNEN
- APART GEFINANCIERDE UREN VOOR DEELNEMERS EXPERTISETEAM (ET)
- AANBIEDERS IN INKOOPCONTRACT VERPLICHTEN AAN INZICHT IN AANTALLEN EN BESCHIKBAARHEID STOELEN/BEDDEN (ET)
- INVOEREN VAN WERKWIJZE JEUGDTEAMS EN GI'S T.A.V. UITVRAGEN PROBLEMATIEK EN BEPALEN GECOMBINEERD ZORGAANBOD
- AANSLUITEN BIJ HET VOORLIGGEND VELD (AT)
- UP TO DATE DATA
- MEER SAMENHANG TUSSEN DE OPDRACHTEN AT
- HUIDIG CRISISMELDPUNT EN ANALYSE HOENDERLOO KINDEREN (ALTERNATIEVEN ZORGLANDSCHAP)
- BEKENDHEID/BORGING WIJK/JEUGDTEAMS (HARMONICAVOORZIENING)
- GOED WACHTLIJSTBEHEER DOOR AANBIEDERS (OVERBRUGGINGSZORG)

GEMEENTEN

JEUGDTEAMS

SOJ

AANBIEDERS

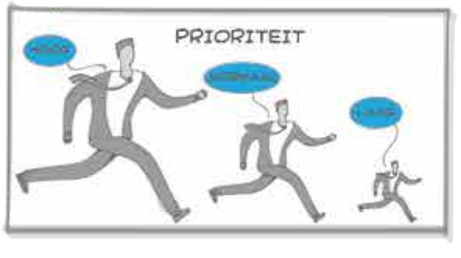

STAPPENTELLER VOORTGANG 'DOORPAKKEN VOOR DE JEUGD'

Aanjaagteam
omdenken jeughulp

OVERIGE ACTIELIJNEN

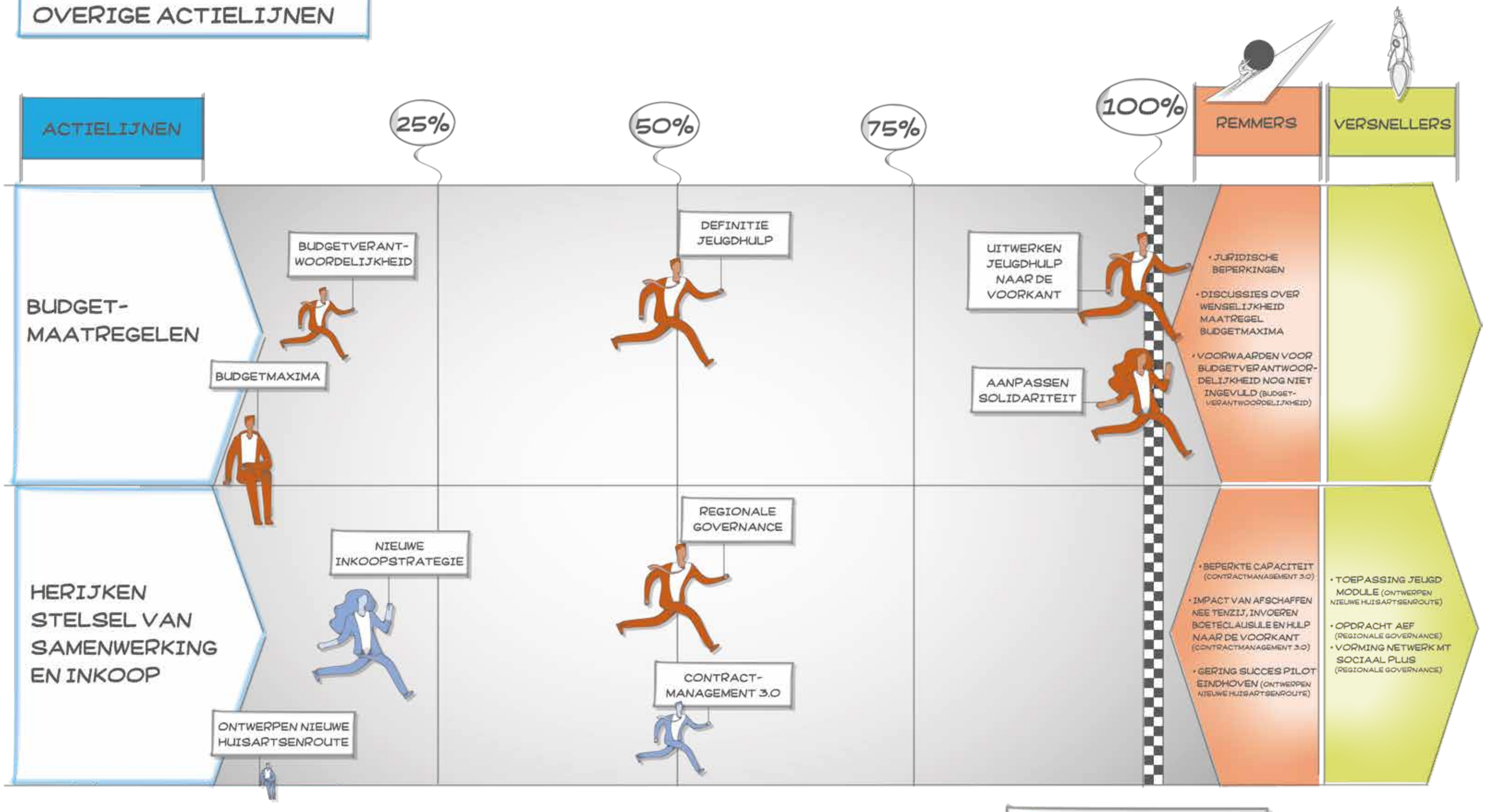

GEMEENTEN | JEUGDTEAMS | SOJ | AANBIEDERS

STAPPENTELLER VOORTGANG 'DOORPAKKEN VOOR DE JEUGD'

Aanjaagteam omdenken jeughulp

BESCHRIJVING ACTIES PER ACTIELIJN

ACTIELIJN LOKAAL MAATWERK EN REGIE

BUDGET + UITVOERING AMBULANTE HULP LOKAAL
Een deel van de lichte tot zware ambulante hulp kan net als de kortdurende ambulante hulp door de jeugdprofessional zonder beschikking verstrekt worden. Het voordeel hiervan is dat de jeugdprofessional geen beschikking hoeft te maken en de ambulante hulp laagdrempelig geboden kan worden.

AFBOUW AANTAL UITHUISPLAATSINGEN
Om het aantal uithuisgeplaatste jongeren te verminderen organiseert de gemeente (eventueel gedelegeerd naar de Stichting Jeugdteams) op casusniveau het gesprek met alle betrokkenen om alternatieven te realiseren voor de uithuisplaatsing.

SAMENWERKING MET JB-KETEN
Pilot 'Veilig opgroeien is teamwerk' uitrollen.

AFSPRAKEN MET HUISARTSEN
Afspraken maken met huisartsen over inzet POH

VERBINDING ONDERWIJS-LOKAAL TEAM
Een structurele en methodische aanpak in de samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs creëren, vroegtijdig signaleren en aansluiting op elkaar. (VO: bovenlokaal)

INTEGRAAL BUDGET MULTIPROBLEM GEZINNEN
De gemeente selecteert de meest complexe gezinnen en kijkt hoe met alle betrokkenen gekomen wordt tot een integrale oplossing, los van budgetten. Door als gemeente een integraal budget beschikbaar te stellen, samengesteld vanuit 5% van het budget van ieder betrokken domein vormt de financiering niet langer een probleem.

VOORLIGGEND VELD
Goed inrichten van het voorliggend veld passend bij hulpvragen.

SOCIALE KAART BESCHIKKINGSVRIJE HULP EN BEGELEIDING
Per gemeente een duidelijke en toegankelijke sociale kaart met de beschikkingsvrije hulp en begeleiding die beschikbaar is. Om de verwijzing vanuit de (wijk)teams/jeugdprofessionals naar de preventieve jeugdhulp vaker te realiseren is een verbindingsofficier of sociaal makelaar een oplossing.

ACTIELIJN BUDGETMAATREGELEN

AANPASSEN SOLIDARITEIT
Voorstel voor aanpassen afspraken over solidariteit.

UITWERKEN JEUGDHULP NAAR DE VOORKANT
Voorstel uitwerken om middelen naar de voorkant te verplaatsen

BUDGETMAXIMA
Afschaffen nee, tenzij en instellen budgetmaxima per gemeente.

DEFINITIE JEUGDHULP
Bespreken welke richting gemeenten willen kiezen in al dan niet tot jeugdzorg rekenen van specifieke producten.

BUDGETVERANTWOORDELIJKHEID
Creëren van budgetverantwoordelijkheid bij de jeugdprofessionals

ACTIELIJN ANDERS DENKEN, ANDERS DOEN

PASSEND ONDERWIJS EN DE VERBINDING MET JEUGDHULP
Bevorderen dat per subregio sluitende afspraken worden gemaakt tussen jeugdhulp en passend onderwijs. Doel: jeugdigen krijgen op school aansluitende en passende hulp, zorg en ondersteuning vanuit de combinatie passend onderwijs – jeugdhulp – preventie.

PERSPECTIEF-BENADERING
Jeugdigen met complexe problematiek en een langdurige ondersteuningsvraag ontvangen op zodanige wijze jeugdhulp, dat zij in een stabiele woonsituatie wonen en er maximaal wordt toegewerkt naar een situatie waar zij op hun 18e verjaardag voldoende zelfredzaam kunnen zijn.

EXPERTISETEAM
Op basis van knelpunten uit evaluatie het Expertiseteam doorontwikkelen tot een bovenregionaal team voor triage in complexe situaties.

ALLIANTIETEAM
Team van diverse aanbieders met verschillende expertise om meer integrale oplossingen te bedenken voor complexe casuïstiek waarvoor binnen ZHZ vooralsnog geen goed aanbod beschikbaar is.

HARMONICA-VOORZIENING (DE BREAK)
Het realiseren van een pand met meerdere gedifferentieerde plaatsingen (allerlei vormen van jeugdhulp) voor kortdurende opname om problemen in het gezinssysteem te verlichten en langdurende opname te voorkomen.

OVERBRUGGINGSZORG
Pilot om met een overbruggingsteam te voorzien in ambulante overbruggingszorg bij complexe/gecombineerde problematiek met een wachttijd waarbij escalatie dreigt.

BUDGETBEWUST WERKEN
Veranderaanpak ontwerpen en implementatie

ALTERNATIEVEN ZORGLANDSCHAP
Adviseren over alternatieven

ACTIELIJN HERIJKEN STELSEL VAN SAMENWERKING EN INKOOP

NIEUWE INKOOPSTRATEGIE
Voorbereiden nieuwe inkoopperiode, waarin plaats is voor overweging / implementatie:
- Minder aanbieders
- Budgetplafonds
- Anders omgaan met voorzieningen
- Specifieker beschikken
- Sturen op KPI's
- Evt. andere bekostigingswijze

CONTRACT-MANAGEMENT 3.0
Per kwartaal een kwalitatieve en financiële toetsing van hulpaanbod aanbieders obv ervaringen jeugdprofessionals en cliënttevredenheid.

ONTWERPEN NIEUWE HUISARTSENROUTE
Uitwerken aanpak naar voorbeeld Eindhoven: de huisartsen route wordt zo aangepast dat er door de gemeente (evt via jeugdteam of SOJ) op inhoud wordt getoetst.

REGIONALE GOVERNANCE
Herijken samenwerkingsrelatie gemeenten - SOJ - SJT

Over deze stappenteller

Deze stappenteller is uitgevoerd door het Aanjaagteam Omdenken Jeugdhulp ZHZ. Het aanjaagteam heeft in april 2020 de trekkers van acties (gemeenten, SOJ, stichting Jeugdteams en aanbieders) gevraagd om aan te geven: welke prioriteit een actie heeft, hoe ver zij zijn ten opzichte van het resultaat en welke zaken zij als remmers en versnellers beschouwen. De stappenteller bevat dus een weergave van het beeld van de respondenten en geen beoordeling door het aanjaagteam.

DOORPAKKEN
voor de jeugd

Spraakmakende voorbeelden van de transformatie Jeugd in Zuid Holland Zuid

COLOFON

Dit magazine is uitgegeven door het Aanjaagteam Omdenken Jeugdhulp. Het Aanjaagteam is tijdelijk ingesteld door het bestuur van de Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland-Zuid en heeft als doel de transformatie in de jeugdhulp te versnellen, onder meer door kennis te delen en te inspireren. Het Aanjaagteam bestaat uit bestuurders en professionals van gemeenten, de Serviceorganisatie Jeugd en de Stichting Jeugdteams. Het Aanjaagteam wordt ondersteund door Lysias Advies.

Alles uit dit magazine mag gekopieerd worden, graag zelfs! Het magazine is bedoeld om goede voorbeelden te delen.

PUBLICATIEDATUM

Mei 2020

REDACTIE

Anja Ahmic

(Aanjaagteam / Lysias Advies)

OPMAAK

Annelies Slingerland

(Lysias Advies / CreativeTack)

CONTACT

anjaahmic@lysiasadvies.nl

HET BEGINT MET DE KINDEREN

In het jeugdbeleid in onze regio kunnen we het hebben over contracten, over aanbieders, financiën, preventie, indicaties, over intramurale zorg en over zorgprofielen. Allemaal belangrijk klinkende termen die heel veel zeggen over hoe we dingen hebben geregeld en willen regelen. Maar het begint met de kinderen en de vragen die we stellen met betrekking tot die kinderen. Hoe gaat dat eigenlijk met dat opgroeien in onze regio? Lukt dat gezond en veilig? Kansrijk? Lukt het ouders om dat zelf te doen? Is soms ondersteuning nodig? En wat dan voor ondersteuning?

Terug naar de bedoeling, terug naar de kinderen, dat is de manier waarop we het beleid rondom de jeugdhulp vorm proberen te geven in onze regio. Dat doen we op allerlei manieren. Door soms op een andere manier te kijken naar problemen die gezinnen hebben, door de hulp en ondersteuning die nodig is dichterbij te organiseren, door niet alles te problematiseren en door echt te kijken en te luisteren.

Een hele opgave, jazeker. Maar een die we aan onze kinderen en aan onszelf verplicht zijn. En een opgave waar bovendien al hard aan gewerkt wordt in onze regio! Op tal van plekken zien we inspirerende voorbeelden van hoe de zorg voor kinderen en gezinnen anders en beter kan. In dit magazine zetten we tien mooie voorbeelden in het zonnetje.

Alle gemeenten in de regio hebben voorbeelden aangedragen die voor hen symbool staan voor de transformatie Jeugd. Hieruit hebben we tien voorbeelden gekozen, waarbij we hebben gelet op een evenredige verdeling over inhoudelijke thema's en spreiding over de regio. Het is slechts een greep uit de vele mooi ontwikkelingen die we zien, maar het geeft wel alvast een goede inkijk in hoe we met elkaar bezig zijn.

Stuk voor stuk laten de projecten in dit magazine zien dat je met een andere manier van denken en doen net een stap verder kan komen. Een gemene deler in alle projecten is dat ze moeilijk in hokjes te stoppen zijn. Ze gaan niet over één onderwerp, er is niet één organisatie die de hoofdrol speelt. Vrijwel altijd gaat het om projecten waar met een brede blik naar kinderen en gezinnen wordt gekeken, vanuit verschillende domeinen en disciplines. Er zijn meerdere partijen betrokken, elk met hun kennis en kunde. En de grootste factor van succes is de verbinding die deze partijen met het kind en het gezin en met elkaar onderling weten te leggen.

Breed denken en doen, samen aan de slag en in verbinding met elkaar. Dat is hoe we in Zuid Holland Zuid het beste proberen te doen voor kinderen en gezinnen. Laten we dat vasthouden met elkaar, laten we doorpakken voor onze jeugd!

Dorien Zandvliet
Voorzitter van het Aanjaagteam Omdenken Jeugdhulp /
Regionaal portefeuillehouder Jeugd

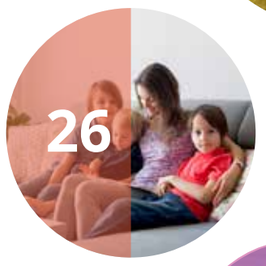

INHOUD

IN DIT NUMMER

4 Ouders, wat hebben jullie kinderen en jullie zelf nodig?

8 Opvoeden en opgroeien doen we samen!

10 Buurtgezinnen: kleine oplossingen voor grote problemen

12 Sociaal Team werkt aan 'wrap around care'

14 De JGGZ professional: onmisbare schakel tussen jeugdteams en huisartsen

17 Jeugdprofessionals op scholen slaan brug tussen onderwijs en jeugdhulp

20 Doorbraken realiseren voor gezinnen met grote problemen

22 Ieder kind verdient een thuis

26 De hulpvraag van het gezin scherp in beeld

28 Met de brugcoach vol vertrouwen van basisschool naar middelbare school!

30 Sterk Papendrecht biedt na integrale intake snelle en adequate ondersteuning

32 Bewoners maken samen de buurt!

OUDERS,

wat hebben jullie kinderen en jullie zelf nodig?

Autisme is een veel voorkomende diagnose in Ambacht. De hulpvragen lopen sterk uiteen, maar alles houdt op een bepaalde manier relatie tot autisme. Om deze reden is het Jeugdteam samen met een zorgaanbieder een intensieve samenwerking aangegaan met ouders. Doel van deze aanpak is om nog beter aan te kunnen sluiten bij vragen en behoeften van ouders en jeugdigen en ze zo nog beter te kunnen ondersteunen en waar mogelijk te ontlasten.

KRACHTEN BUNDELEN

Om dit te kunnen doen, hebben 4 jeugdprofessionals de opleiding Autisme Centraal Methodiek gevolgd. Hiermee kunnen ze kinderen met autisme die bij het Jeugdteam worden aangemeld beter helpen en adviseren. Eén van de zorgaanbieders waar vanuit het Jeugdteam Ambacht regelmatig naar wordt verwezen, werkt ook met deze methodiek. Jeugdprofessional Rianne van Leeuwen vertelt: ***'Het Jeugdteam heeft hiermee een brug proberen te slaan tussen het team van jeugdprofessionals en de zorgaanbieder. En met succes: dankzij de goede samenwerking komt diezelfde aanbieder nu in het Jeugdteam met 2 professionals. Zo kunnen we de krachten nog beter bundelen.'***

BEHOEFTEN EN VRAGEN CENTRAAL

Om te achterhalen waar ouders behoefte aan hebben, en hoe ze aankijken tegen het bestaande aanbod, is er een zogenaamde 'Inventarisatieavond' georganiseerd. Ouders van kinderen met autisme uit de bestaande caseload werden uitgenodigd om met elkaar en het Jeugdteam in gesprek te gaan. Waar lopen ouders mee rond? Wat ervaren ouders als fijn en behulpzaam aan het bestaande aanbod? En wat missen ze?

Een greep uit de zaken waar ouders behoefte aan hebben:

- Ontlast worden, bijvoorbeeld door een gespecialiseerde oppas of BSO
- Sportieve en hobby activiteiten voor kinderen waar kennis is van autisme
- Meer aanbod op het vlak van dagbesteding/stage voor pubers met autisme
- Praatgroepen voor broers/zussen van kinderen met autisme
- Meer kennis van autisme op scholen

SAMEN AAN DE SLAG

Vervolgens is aan ouders de vraag gesteld of ze bereid waren om mee te denken en te helpen bij het ontwikkelen van een meer passend aanbod. Dit was het begin van de Ouderwerkgroep Autisme. Deze werkgroep bestond in eerste instantie uit zes ouders die enthousiast waren om met de Jeugdprofessionals aan de slag te gaan. En eerste concreet punt dat ze graag wilden oppakken, is het inzichtelijk maken van het bestaande aanbod. Wat is er eigenlijk überhaupt te vinden op het vlak van autisme? Welke mogelijkheden zijn er?

De Ouderwerkgroep Autisme en de Jeugdprofessionals hebben daarom samen een Zorgmarkt Autisme georganiseerd. Hier waren allerlei professionele zorg-aanbieders uitgenodigd die vertelden over alle soorten beschikkingsvrij aanbod die er zijn. Zo is er bijvoorbeeld een lokale voetbalclub met een speciaal ASS voetbalteam en is er een zwembad dat extra begeleiding biedt aan kinderen met autisme.

OP NAAR EEN VOLGENDE ACTIVITEIT

Na afloop van de Zorgmarkt kregen ouders een enquête. Hieruit bleek dat de Zorgmarkt een groot succes was. Ouders gaven aan dat ze hiermee meer inzicht hebben in wat er zoal te vinden is op het vlak van autisme. Ook bleek uit de enquête dat er behoefte was aan thema-avond Autisme. Deze is vervolgens georganiseerd met het thema 'Het overprikkelde kind thuis'. Ook hier hebben de Jeugdprofessionals nauw samengewerkt met de Ouder-werkgroep en het professionele netwerk. De reacties op de thema-avond avond waren wat meer wisselend. Rianne licht toe: ***'Sommige ouders gaven aan het prettig te vinden om weer even alles op te frissen, andere ouders wisten alles al en hoorden niks nieuws, en weer andere ouders gaven aan dat zij blij waren met de nieuwe inzichten.'***

UITBREIDEN EN VERSTERKEN

Het samen aan de slag zijn met ervaren ouders wordt door de Jeugdprofessionals als heel prettig en leerzaam ervaren. De ervaringen van ouders geven veel inzicht in wat wel of niet werkt en aansluit bij de doelgroep. Tegelijkertijd is het ook kwetsbaar. Rianne vertelt: ***'Vaak zijn ouders overbelast en het lukt daardoor niet altijd om de afspraken na te komen. Hier is veel begrip voor, omdat alle ouders van de Ouderwerkgroep hier mee kampen. Een aantal ouders zijn door omstandigheden, gerelateerd aan hun kind met autisme, noodgedwongen gestopt met hun deelname. De Ouderwerkgroep moet nu eerst weer uitgebreid worden zodat er in gezamenlijkheid weer nieuwe dingen georganiseerd kunnen worden.'***

TOP TIPS

Rianne deelt haar belangrijkste tips.

Wij kwamen er gaandeweg achter dat onze Ouderwerkgroep te klein was. Door de kleine groep was het risico dat wanneer een ouder aangaf even niet te kunnen deelnemen, er te weinig ouders zijn die de taken dan op zich kunnen nemen. Zorg dat de groep uit minimaal 6 tot 8 personen bestaat. Wij begonnen met 6 en uiteindelijk zijn we met 4 ouders geëindigd. Dit is bijna niet werkbaar. Ook is het goed om 1 persoon de coördinatie te geven. Die kan dan zowel de professionals als de Ouderwerk-groep aansturen.

Het is ook goed om te kijken naar de rolverdeling in de samenwerking. Wij hebben behoorlijk de kar getrokken met het organiseren van dergelijke activiteiten. Vaak deden de professionals dit in de vrije tijd, maar wel naast hun reguliere werkzaam-heden. Dit doet iets met de werkdruk.

Tot slot kunnen we alle gemeenten aanraden om met ouders in gesprek te gaan over wat ze nodig hebben. Dit hoeft natuurlijk niet alleen over autisme te gaan. Nodig ouders uit, ga inventari-seren waar er behoefte aan is en vraag ter plekke welke ouders er geïnteresseerd zijn om mee te denken.

MEER WETEN?

Neem contact op met Rianne van Leeuwen, jeugdprofessional in het Jeugdteam van Ambacht: r.vanleeuwen@jeugdteamszhz.nl

Opvoeden en opgroeien doen we samen!

In Gorinchem wordt vanaf 2016 stevig ingezet op een positief opvoedklimaat. Volwassenen in Gorinchem die wonen of werken met kinderen weten elkaar in een breed netwerk te vinden: it takes a village. Opvoeden en opgroeien gaat niet altijd vanzelf, iedereen kan wel eens een steuntje in de rug gebruiken. Betrokken mensen met verschillende achtergronden delen met elkaar waar zij mee bezig zijn, werken projecten en activiteiten met elkaar uit en inspireren elkaar.

ONTMOETING ALS BASIS

Het begint allemaal bij het ophalen en met elkaar delen van de wensen en behoeften van kinderen en ouders/opvoeders. Wat zijn hun ervaringen? Wat zijn hun vragen? Waar zouden zij mee geholpen zijn? Professionals gaan in gesprek met kinderen en ouders/opvoeders om hier achter te komen. Vervolgens wordt de stap gezet naar het uitdenken van projecten en activiteiten. It takes a village zet preventief in op drie zaken: versterken van het netwerk, het versterken van de opvoeders en het versterken van de kinderen.

Op de website gorinchem.alsvillage.nl kunnen geïnteresseerden makkelijk met elkaar in contact komen. Het is ontmoetingsplek waar men elkaar op de hoogte stelt van activiteiten en projecten die er zijn binnen 'de Village'. Ook kunnen mensen vragen stellen, ideeën delen en elkaar zo inspireren.

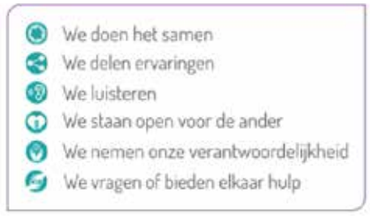

CONCRETE PROJECTEN

Jolande den Uyl, beleidsadviseur in Gorinchem vertelt: *"We hebben een basishouding vastgesteld en vertaald naar een workshop 'verbindend communiceren.' Zo'n houding lijkt zo vanzelfsprekend, maar is dat in de praktijk niet. Probeer maar eens uit!"*

Een ander voorbeeld gaat over zogenaamde 'kindvaardigheden': moeten kinderen beheersen als ze 18 jaar zijn en de volwassen wereld in gaan? Een groep betrokkenen heeft zich gebogen over deze vraag en het resultaat is een set van vijf hoofdthema's.

It takes a Village heeft ook in kaart gebracht welke jeugdinterventies worden ingezet in Gorinchem. De gedachte hierbij is dat om stappen te zetten naar themagerichte en een integrale benadering eerst het huidige aanbod in beeld moest worden gebracht. Inmiddels wordt er veel meer in co-creatie gewerkt aan thema's zoals pesten, NIX18 en scheiden.

Alle lessen die in deze en andere projecten opgedaan worden, komen ook de gemeente goed van pas. *"De ervaringen, het netwerk, de uitwerkingen, maar ook de 'missers' en valkuilen kunnen we heel goed gebruiken in de uitvoering van het sociaal beleid",* vertelt Iemke Bruseker, coördinator integraal sociaal beleid in Gorinchem.

HET SUCCES VERKLAARD

Wat maakt nou dat It takes a village zo goed werkt? Jolande en Iemke: *"Het belangrijkste is om het aan te durven om samen te leren en te groeien. In een netwerksamenwerking is het niet alleen belangrijk elkaar te leren kennen en met elkaar in verbinding te blijven. Minstens zo belangrijk is een open houding naar elkaar (zie onze basishouding) en op zoek zijn naar ieders rol, mogelijkheden en verantwoordelijkheden in het netwerk. Door Verbindingsarchitect Nanda van der Boom zijn 8 schakels voor het proces van It takes a village ontwikkeld. Op elk van de schakels hebben we stappen gezet. Dit geeft niet alleen houvast voor de stappen die we verder willen maken, maar we kunnen deze ook beter volgen en daar gericht op sturen."*

TOP TIPS

Zorg voor samenhang en samenloop van de transformatie in de 8 schakels. Een van de schakels die in Gorinchem wat later is ingestoken, is het bestuurlijk commitment van ketenpartners. It takes a village is ontstaan vanuit het operationele speelveld. Op een bepaald moment was het om verder te komen nodig om bestuurlijk commitment te krijgen. Niet goed of fout, maar als de lokale situatie dit mogelijk maakt, is het wel een handigere route om dit commitment eerder te hebben en de verantwoordelijkheid gezamenlijk te dragen.

Houd de veranderbeweging warm. Hoe graag iedereen in het netwerk ook wil, veranderen gaat niet vanzelf. Het 'doen zoals we gewend waren' ligt altijd op de loer!

MEER WETEN?

Check gorinchem.alsvillage.nl of stuur een e-mail naar Jolande den Uyl j.denuyl@gorinchem.nl

BUURTGEZINNEN:

kleine oplossingen voor grote problemen

Buurtgezinnen brengt gezinnen die hulp nodig hebben en gezinnen die dat kunnen geven bij elkaar. Dit maatschappelijke initiatief startte vijf jaar geleden in Rhenen, inmiddels draait het in ruim vijftig gemeenten en werden landelijk meer dan duizend koppelingen tussen steun- en vraaggezinnen tot stand gebracht. Ook in Papendrecht, Molenlanden en Dordrecht is het een succes.

MEER WETEN?
Check www.buurtgezinnen.nl of stuur een e-mail naar Lianne de Keizer, coördinator van Buurtgezinnen in Molenlanden lianne@buurtgezinnen.nl of naar Judith Lorier, coördinator van Buurtgezinnen in Papendrecht en Dordrecht judith@buurtgezinnen.nl

'Wanneer problemen in gezinnen zich opstapelen en het steeds zwaarder wordt om alle ballen in de lucht te houden, lukt het soms niet meer om voldoende tijd en aandacht aan de kinderen te besteden', vertelt Judith Lorier die Papendrecht en Dordrecht als coördinator onder haar hoede heeft. 'Denk aan gezinnen die bijvoorbeeld medische, psychische of financiële problemen hebben of kinderen met adhd of autisme. Heb je zelf geen mensen om je heen waarop je een beroep kunt doen, dan kan het een uitkomst zijn als je structureel steun krijgt van een ander gezin. De reacties zijn eigenlijk altijd hartstikke positief. Ik krijg een heel ander kind thuis, heel ontspannen, liet een moeder mij bijvoorbeeld weten. Een andere moeder merkt dat haar dochter niet kan wachten om weer leuke dingen met het steungezin te gaan doen.'

MAATWERK

'Meestal gaan de kinderen een paar uurtjes per week naar hun steungezin', vult coördinator voor Molenlanden Lianne de Keizer aan. 'Vaak biedt het steungezin een fijne speelplek en blijven de kinderen eten, maar het kan ook gaan om huiswerkbegeleiding, een weekend logeren of samen leuke dingen ondernemen. Dat is iedere keer maatwerk. Het gaat er in ieder geval om dat de kinderen positieve aandacht, liefde en afleiding krijgen en dat hun ouders support krijgen en even hun handen vrij hebben. Zo bieden de steungezinnen kleinschalige oplossingen voor grootschalige problemen. Mooie bijkomstigheid is dat je op deze manier bij diverse gezinnen weet te voorkomen dat gezinnen jeugdhulp van de gemeente nodig hebben.'

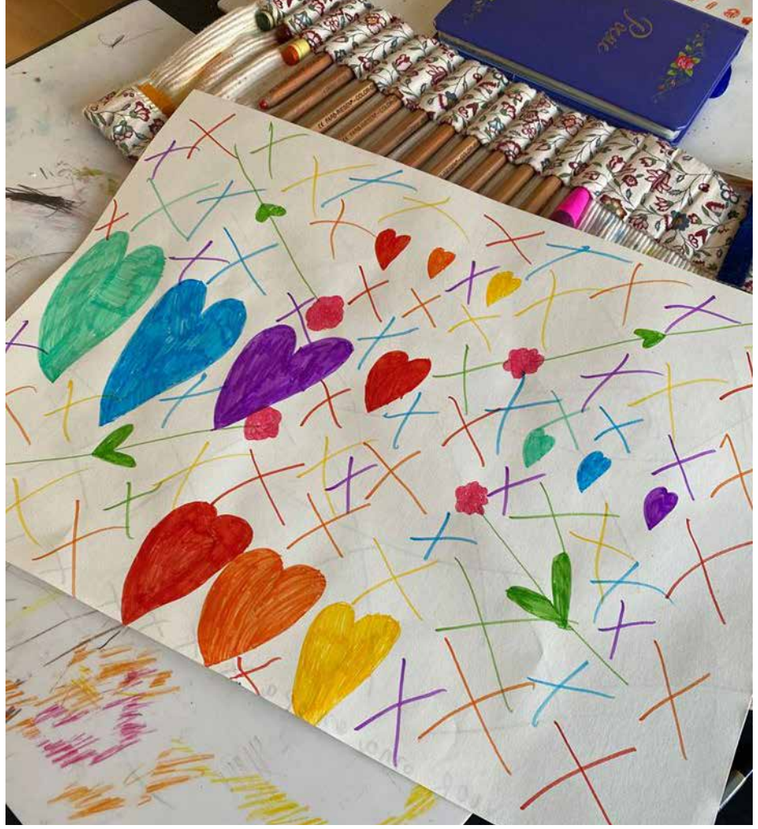

'We zijn begin 2016 al in Molenlanden en buurgemeente Dordrecht gestart en in 2017 in Papendrecht', vervolgen Judith en Lianne. 'Inmiddels hebben we in Papendrecht meer dan twintig koppelingen tussen gezinnen gemaakt, in Molenlanden dertig en in Dordrecht vijftig. Buurtgezinnen is dit jaar ook gestart in Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht en Sliedrecht. Het duurt altijd even voordat gezinnen en verwijzers ons weten te vinden, maar dat gaat steeds beter. Steeds meer mensen volgen ons ook op Facebook. Facebook is erg belangrijk voor ons, vooral voor het werven van onze steungezinnen.'

BUURTGEZINNEN IN CORONA TIJDEN

Hoe gaat Buurtgezinnen om met alle uitdagingen in dit Corona tijdperk? Lianne: *'Het kan nu heel pittig zijn voor vraaggezinnen.* Sommige mensen staan er echt alleen voor. Opeens met vier kinderen thuis zitten, dat is dan toch best heftig. Maar we zien wel dat de corona situatie verbindend werkt. Veel steungezinnen spelen een rol bij vraaggezinnen waarvan de kinderen thuis zitten. We zien dat ze veel extra's doen in deze tijd. Af en toe een telefoontje, intensief app contact, en een enkel steungezin vangt zelfs kinderen op.

WIN-WIN

Zowel vraag- als steungezinnen halen veel uit hun betrokkenheid bij Buurtgezinnen. Voor vraaggezinnen is het een opsteker om te beseffen dat er mensen in de omgeving zijn die graag iets willen doen zonder iets terug te verwachten. De onvoorwaardelijke steun die ze krijgen betekent veel voor ze. Het geeft vaak weer vertrouwen. Vraaggezinnen vinden het ook fijn om te zien dat steungezinnen tegen soortgelijke dingen aanlopen en begrip voor hun situatie tonen zonder te oordelen of er een stempel op te drukken. Steungezinnen geven aan dat ze het fijn vinden om hun kinderen mee te geven dat sommige dingen niet vanzelfsprekend zijn. Ook geven ouders aan dat zij leren van het contact met vraaggezinnen en kritisch worden op hoe ze zelf de dingen doen.

GOEDE SAMENWERKING

Judith en Lianne schrijven het succes van Buurtgezinnen toe aan dat het laagdrempelig, praktisch en dichtbij is.

Buurtgezinnen.nl®
gezinnen voor gezinnen

Gezinnen nemen voorbeelden van positief opvoeden van elkaar over, bijvoorbeeld dat ze vaker aan tafel met elkaar gaan eten of meer activiteiten ondernemen met hun kinderen. Vaak ontstaat er ook vriendschappelijk contact, waarbij ontspannen over opvoeding gesproken kan worden. Judith: we hadden een gezin waar een puber wekelijks de Nederlandse taal kwam oefenen. Er waren zorgen over deze jongen en de 'foute' vrienden waarmee hij zich omringde. We vonden een steungezin waar hij graag naar toegaat en waar ook de pubers uit het steungezin gingen uitkijken naar zijn wekelijkse komst. De ouders van de beide gezinnen drinken nu regelmatig koffie bij elkaar.'

Buurtgezinnen valt of staat met samenwerking binnen de gemeenschap, de gezinnen zelf, en de samenwerking met hulpverlening. En het moet bekend zijn, wil het een kans van slagen hebben. Lianne: *'Mensen moeten ons weten te vinden en wij moeten weten waar we collega hulpverleners kunnen vinden. Hoe kunnen we elkaar aanvullen en verbinden in plaats van op elkaars eilandje te blijven?'*

TOP TIP
Judith en Lianne delen hun belangrijkste tip: 'Als we mensen die in andere gemeenten met Buurtgezinnen aan de slag willen een tip moeten meegeven, is het dat een goede samenwerking tussen de hulpverlening en Buurtgezinnen erg belangrijk is. Buurtgezinnen is geen hulpverlening, maar kan wel heel behulpzaam zijn bij het verminderen en voorkomen van problemen. Met elkaar kunnen we de meest passende hulp voor een gezin bieden en afspraken maken over op- en afschalen van hulp. Hier liggen kansen voor gemeenten om de hulp aan gezinnen te normaliseren en goedkoper te maken.'

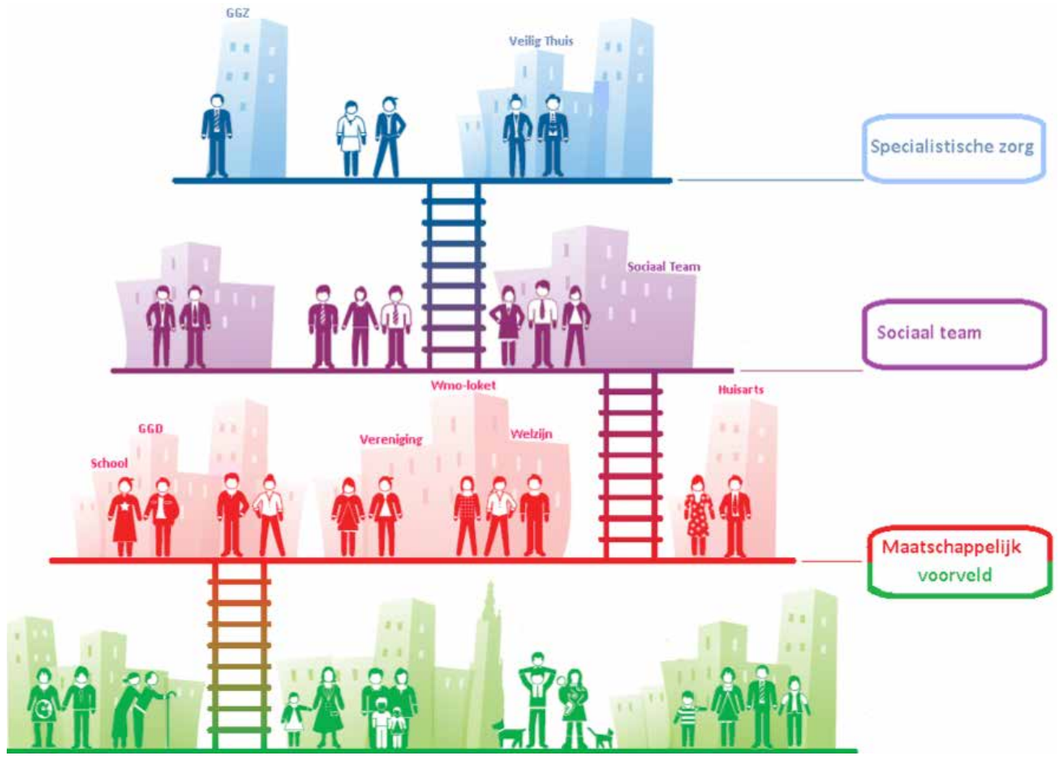

Sociaal Team

werkt aan ‘wrap around care’

Hardinxveld-Giessendam werkt met een integraal 0 tot 100 team. Dit Sociaal Team is in 2015 van start gegaan en vervult een belangrijke rol in de beoogde transformatie. Medewerkers van het Sociaal Team gaan uit van de eigen kracht en de gedachte ‘een gezin, een huishouden, een plan.’ De ondersteuning wordt om het gezin heen georganiseerd volgens het model van wrap around care.

WRAP AROUND CARE

De basis van de werkwijze van de medewerkers van het sociaal team is breed kijken en generalistisch werken. Het Sociaal Team kan met preventieve vroegtijdige, lichte ondersteuning of hulp bijdragen aan het voorkomen van zwaardere zorg of ondersteuning. De Jeugdprofessionals in het Sociaal Team hebben mandaat om daar waar nodig toegang te verlenen (indiceren) tot specialistische zorg.

WERKEN VANUIT 1 INTEGRAAL PLAN

Het Sociaal Team is getraind in het werken vanuit 1 plan voor een gezin/huishouden, op een generalistische manier, waarbij goed gekeken wordt welke zorg er nodig is. Ondersteuning wordt daar waar mogelijk zo klein mogelijk gehouden en is gericht op het ‘normale.’ Wanneer er jeugd-hulp wordt aangevraagd, maar de oorzaak eigenlijk bij de ouders ligt, kan er direct in het team geschakeld worden. Het resultaat is dat hulpvragen op een goede manier worden beantwoord, waar het gehele gezin baat bij heeft.

Het team is goed op elkaar ingespeeld, professionals weten elkaar te vinden en vullen elkaar aan. Het is een uitdaging om steeds weer op een zo innovatieve manier de hulpvraag te beantwoorden. Niet groots en zwaar, maar snel, klein en effectief. Dit kan ook inhouden dat het team gesprekken aan gaat met ouders over de invulling van hun ouderschapsrol.

BREDE SAMENSTELLING EN SAMENWERKING

Het Sociaal Team bestaat vanaf de start uit ongeveer 15 professionals, afkomstig vanuit verschillende organisaties: MEE/ Vivenz (nu de Sociale basis), Stichting Jeugdteams, De Lange Wei en Leger des Heils. De gemeente levert een coördinator voor ongeveer drie dagen per week. Het overgrote deel van de professionals heeft een Hbo-achtergrond. Dit zal uitgebreid worden met nieuwe partners die de ambulante jeugdhulp zullen verzorgen.

Er wordt gewerkt via een netwerkconstructie, waarbij het Sociaal Team onder de regie van de gemeente valt. Mede-werkers worden door de convenantpartners uitgeleend aan het Sociaal Team onder de arbeidsvoorwaarden van de convenantpartner.

Het Sociaal Team werkt veel en intensief samen met de benodigde partners zoals huisartsen, het onderwijs (schoolmaatschappelijk werkers zitten ook in het team) en ook steeds meer met welzijn.

SOCIAAL TEAM ALS SCHAKEL

Het Sociaal Team vervult binnen het lokale Sociaal Domein een schakelfunctie tussen enerzijds het maatschappelijk voorveld en de specialistische zorg die voornamelijk op regio-niveau is georganiseerd. Op die manier is het Sociaal Team in staat af te schalen waar mogelijk en op te schalen waar nodig.

De ondersteuning door het Sociaal Team richt zich op huishoudens met enkelvoudige complexe en meervoudige complexe problematiek. Dit wordt uitgebreid naar ook het bieden van ambulante jeugdhulp. Eenvoudige, enkel-voudige vragen worden afgehandeld door de lokale en regionale basisvoorzieningen (‘het maatschappelijk voorveld’). Het Sociaal Team vormt dus niet de integrale toegang tot zorg en ondersteuning in de gemeente. Alleen op het gebied van Jeugd(wet) bevindt de toegang zich (deels) in het Sociaal Team.

TOP TIP

Investeer tijd en energie in het team. Het is belang-rijk dat de medewerkers weten wat ze aan elkaar hebben, elkaar vertrouwen en elkaars sterke en minder sterke kanten kennen. Intervisie is hierbij helpend, maar ook gedeelde doelen en trainingen in gezamenlijkheid volgen. Hierin is het mooi wanneer kennis gedeeld wordt en iedereen op die manier generalist wordt en blijft. Zo blijft het team scherp in altijd in ontwikkeling.

MEER WETEN?

Stuur een mail naar
sociaalteam@hardinxveld-giessendam.nl of
Melissa Tiemissen, beleidsmedewerker Jeugd
m.tiemissen@hardinxveld-giessendam.nl

DE JGGZ PROFESSIONAL:

onmisbare schakel tussen jeugdteams en huisartsen

In de Hoeksche Waard werken JGGZ professionals op het snijvlak van jeugdteams en huisartsenpraktijken. De huisarts verwijst jeugdige patiënten met een indicatie voor GGZ door naar de JGGZ professional. Door de brede triage die de JGGZ professional doet, ontstaat er een helder beeld wat er nodig is qua GGZ behandeling. De JGGZ professional legt contact met verschillende GGZ aanbieders en zoekt naar het meest passende aanbod met de kortste wachttijd.

SAMENWERKING IS CRUCIAAL

Wanneer een huisarts een jeugdige aanmeldt bij het jeugdteam, gaat de JGGZ professional een eerste gesprek aan. Soms blijkt uit zo'n eerste gesprek dat er meer problemen spelen en dat er ook iets anders nodig is dan enkel ondersteuning vanuit de GGZ hoek. De JGGZ professional koppelt dit dan terug aan de betreffende huisarts, zodat ook deze op de hoogte gesteld wordt van eventuele andere problemen. Zo ontstaat er een completer beeld van de situatie rondom een jeugdige en kan de huisarts ook een vinger aan de pols houden.

MEER TIJD EN MEER INFORMATIE

De JGGZ professional heeft meer tijd dan de huisarts om goed in kaart te brengen wat er speelt op de verschillende levensdomeinen en wat de hulpvraag is. Op deze hulpvraag wordt door de JGGZ met de cliënt een passend antwoord gezocht. De JGGZ professional kan daarbij gebruik maken van kennis en expertise in het jeugdteam. Daarnaast heeft de JGGZ professional meer informatie over de GGZ aanbieders dan de huisarts. Zo beschikt de huisarts bijvoorbeeld niet over alle gecontracteerde partijen en actuele informatie over wachtlijsten en cliëntenstops.

LAGE DREMPEL

De huisarts kan een cliënt direct aanmelden bij de JGGZ professional. Dit gebeurt uiteraard alleen met toestemming van de cliënt. De cliënt hoeft zich dus niet zelf aan te melden bij het jeugdteam. Deze directe melding blijkt drempelverlagend te werken. Veel mensen voelen om tal van redenen schroom om hulp te vragen, en op deze manier kan de huisarts daar een belangrijke rol in spelen.

VEELBELOVENDE RESULTATEN VRAGEN OM VERVOLG

De pilot met JGGZ professionals is in 2019 van start gegaan in twee huisartsenpraktijken. Nu al zijn de eerste resultaten te zien. Doorverwijzingen naar de tweede lijn nemen af, de taken van de huisartsen worden verlicht en de GGZ kennis in de jeugdteams neemt toe. Ook intensiveert de samenwerking tussen de huisarts en het jeugdteam: beiden hebben meer kennis van elkaars expertise en werkwijze.

Bij de eerste evaluatie kwam naar voren dat van de 15 cliënten er 5 werden doorverwezen naar de SGGZ en dat er 10 cliënten begeleiding en/of kortdurende behandeling hebben ontvangen binnen het jeugdteam. De resultaten van de samenwerking in de twee deelnemende huisartsenpraktijken zijn positief beoordeeld tijdens de evaluatie, door zowel huisarts, jeugdteam als een afvaardiging van de cliënten. In de periode 2020 tot en met 2023 wordt de werkwijze verder uitgerold naar andere huisartsenpraktijken in de Hoeksche Waard. De bedoeling is dat de pilot wordt uitgebreid met twee huisartspraktijken per jaar.

TOP TIPS

- Het heeft in het begin veel tijd gekost om huisartsen te motiveren tot het meedoen aan de pilot. Nu verkoopt de pilot zichzelf en melden huisartsen zich aan voor de pilot. Laat huisartsen waar al een succesvolle pilot draait, andere huisartsen vertellen over en meenemen in de pilot.
- Spreek duidelijke doelstellingen af en maak concreet wanneer de pilot als geslaagd kan worden bestempeld. Met andere woorden: wat ga je meten? Evalueer regelmatig.
- Betrek huisartsen in de sollicitatie procedure voor het aanstellen van een JGGZ
- Zorg ervoor dat de JGGZ frequent aanwezig is bij de huisartsen maar ook in het jeugdteam.
- Stem van tevoren af in welk dossier de JGGZ rapporteert en welke informatie hij/ zij over de trajecten deelt met de huisarts (met toestemming van de client).

MEER WETEN?
Stuur een e-mail naar Nicole Veuger, Senior adviseur Opvoeden en Opgroeien van de gemeente Hoeksche Waard: nicole.veuger@gemeentehw.nl

JEUGD-PROFESSIONALS OP SCHOLEN

slaan brug tussen onderwijs en jeugdhulp

“Een gelukkige en gezonde stad, met gelukkige en gezonde inwoners dat is wat we in Gorinchem wensen”. Onze inwoners verdienen een zorgzame stad, een stad die uitgaat van wat iemand wél kan, waarin men omziet naar elkaar en waar zorg goed geregeld is”. **Dit is tekst uit het Gorcums Akkoord die in ons handelen centraal staat.**

Het Sociaal Team speelt een belangrijke rol in het waarmaken van deze wens uit het Gorcums akkoord. Vanaf 2019 is het gelukt om met de stichting Jeugdteams ZHZ en de stichting De Sociale Basis een integrale opdracht te formuleren. Door daarin diensten en ‘specials’ goed met elkaar uit te schrijven hebben we een beter gezamenlijk beeld gekregen van alles wat onder het Sociaal Team wordt uitgevoerd. Zo gaan zaken die in een pilotvorm zijn gestart nu als ‘specials’ een volgende stap maken. Eén daarvan, de ‘Jeugdprofessionals op scholen’ zetten we graag in de spotlights.

DICHTBIJ EN LAAGDREMPELIG

In Gorinchem vinden we het belangrijk dat alle jeugdigen kansen krijgen zich goed te ontwikkelen. Wanneer jeugdigen en gezinnen daarbij hulp nodig hebben, is het belangrijk dat zij laagdrempelig om deze hulp kunnen vragen en dat deze zoveel mogelijk dichtbij de jeugdigen is georganiseerd. Hierdoor kan eerder passende (lichte) ondersteuning en hulp worden ingezet en zwaardere interventies en zorg worden voorkomen. Dit vraagt om een preventieve manier van denken (visie) en samenwerken, lokaal georganiseerd. De special ‘Jeugdprofessionals op scholen’ biedt ons de kans om dichtbij de plek waar jeugdigen een groot deel van de dag doorbrengen, laagdrempelig aan te sluiten en ontmoetingen mogelijk te maken.

VERBINDING ONDERWIJS EN JEUGDHULP

Vanaf januari 2017 is de pilot ‘Verbinding VO en MBO en de jeugdhulp’, van start gegaan. Voor de pilot scoorden de scholen de verbinding met jeugdhulp met een 4,1 en na een half jaar op weg te zijn in 2017 met een 8,5. Deze positieve ontwikkeling heeft zich voortgezet. Ieder jaar wordt de verbinding geëvalueerd en ook dit schooljaar, overeenkomend met voorliggende jaren, wordt er een gemiddelde score van een 8,5 gegeven. De samenwerking is daarmee sterk en stabiel te noemen. De jeugdprofessionals op scholen werken zichtbaar, concreet en met een structureel preventief karakter.

En dat blijkt ook uit de resultaten tot dusver:

- Er is een goede samenwerkingsrelatie opgebouwd en we zijn op elkaar ingespeeld
- Er is vertrouwen in elkaar en elkaars deskundigheid
- Naast dat de professional zichtbaar is voor de school, is hij/zij dit ook voor de jeugdigen en de ouders. Hierdoor wordt de drempel voor leerlingen verlaagd
- De cultuur ‘denk eens met mij mee’ heeft zich in de scholen verankerd
- Er wordt stilgestaan bij wat de rol van school is (onderwijstaak versus zorgtaak)
- Er is bereidheid en er wordt gezocht naar mogelijkheden om mee te denken m.b.t. leerlingen die buiten Gorinchem wonen
- Er is een goede en efficiënte rolverdeling. De School kan zich richten op onderwijs en de jeugdprofessional op de jeugdigen en het gezin. Dit bespaart de school veel tijd
- We zien 50 % minder aanmeldingen bij het Sociaal Team

De zorg coördinator van een school vertelt: *"De jeugdprofessional heeft een vaste meerwaarde binnen onze school gekregen. Iedere week is de jeugdprofessional aanwezig op de schoollocatie. Zij is onderdeel geworden van de school en toegankelijk voor zowel school, leerlingen als voor ouders. Wij zijn blij met een vaste contactpersoon aan wie we vragen kunnen stellen en die ons kan ondersteunen bij (complexe) hulpvragen van leerlingen of gezinnen. De jeugdprofessional is niet alleen jeugdhulpverlener, maar ook sparring-partner. De lijnen zijn kort. Het is voor ons als school ontzettend fijn dat er snel kan worden geschakeld. Dit werkt heel efficiënt, dingen blijven niet liggen en het ontlast de school. Als er onderwerpen/vragen of situaties zijn, dan kan dit direct binnen een week op locatie worden besproken en zo nodig eerder. Naast dat de professional zichtbaar is voor de school, is zij dit ook voor de jeugdigen en ouders. Hierdoor wordt de drempel voor hen verlaagd. Zij krijgen sneller hulp wat hen en het vertrouwen in de hulpverlening ten goede komt. Een grote verandering is dat hierdoor veel hulpvragen preventief kunnen worden opgepakt, we signaleren eerder en ondernemen actie. We lopen hierdoor niet tegen een wachttijd aan en de jeugdprofessional kan direct met het gezin/jeugdige en school in gesprek gaan. Ook vroegtijdig, zonder dat er direct al iets moet. De jeugdprofessional denkt mee en bekijkt de situatie vanuit een ander perspectief en zorgt voor verdieping. De jeugdprofessional heeft kennis van gedrag, van de sociale kaart en weet hoe het werkt in hulpverleningsland. Mooi is dat als er later toch iets nodig is, de drempel voor jeugdige/gezin lager is, omdat er al is kennisgemaakt. Een meerwaarde is ook dat zij kennis heeft van de school en de doelgroep, waardoor zij de school goed kan ondersteunen en adviseren in wat er moet gebeuren. Zij helpt bij het scheppen van duidelijkheid, geeft handvatten en daar waar nodig begrenst. We zouden het niet meer kunnen en willen missen."*

TOP TIPS

Maak afspraken op maat per school. Dit kan variëren van een intensieve vorm van samenwerking denkende aan het iedere week fysiek aanwezig zijn van de jeugdprofessional, tot een wat lichtere vorm van samenwerking op afroep en deelname aan het ZAT overleg. Ons ‘model’ delen we graag.

Durf kritisch naar elkaar te zijn, spreek uit en pak op. Het heeft voor ons opgeleverd dat we vervolgstappen maken voor samenwerkingsafspraken met het jongerenwerk, JongJGZ, Veilig Thuis en Leerplicht. Genoeg uitdagingen om jeugdigen/leerlingen in Gorinchem te laten uitgroeien tot veerkrachtige individuen die hun kansen kunnen benutten.

MEER WETEN?

Stuur een e-mail naar Jolande den Uyl, beleidsmedewerker Jeugd gemeente Gorinchem: j.denuyl@gorinchem.nl

DOORBRAKEN REALISEREN

voor gezinnen met grote problemen

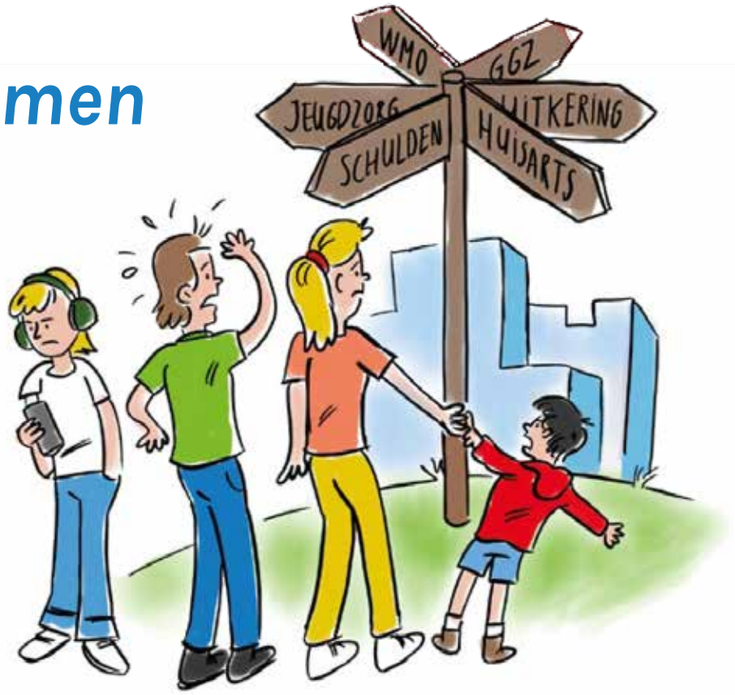

Sociaal Pontonnier Nane Akpa (Dordrecht) en Zorgmarinier Marjan Tsatsos (Zwijndrecht) hebben als taak om gezinnen met problemen op meerdere leefgebieden (‘aandachtshuishoudens’) beter te ondersteunen. De Sociaal Pontonnier en Zorgmarinier hebben het mandaat om samen met hulporganisaties tot oplossingen te komen en knopen door te hakken voor gezinnen die met grote problemen kampen.

De behoefte om iets extra’s te doen voor de aandachtshuishoudens komt voort uit het feit dat veel gezinnen en professionals vast lopen in bureaucratie en regelgeving. Ook blijkt integrale samenwerking bij gezinnen waar meerdere professionals betrokken zijn ingewikkeld. Nane en Marjan vertellen:*"Binnen het sociaal domein wordt heel hard gewerkt en heel veel gaat goed. Maar op het moment dat het gaat om complexe casuïstiek en er samenwerking over de domeinen heen nodig is om tot oplossingen te komen, ontbreekt de weg vaak."*

COMPLEXE STAPELING VAN PROBLEMEN

De problemen in aandachtshuishoudens zijn complex, met elkaar verweven en gaan vaak van de ene generatie over op de andere. Deze gezinnen kampen vaak met problemen het gebied van schulden, inkomen, wonen, veiligheid, verslavingen en mentale gezondheid. Er zijn veel hulpverleners bij betrokken, maar er is onvoldoende voortgang. Dit kan allerlei oorzaken hebben, zoals het ontbreken van regie of perspectief. Gezinnen en betrokken professionals lopen tegen grenzen aan door de vele en complexe problemen en wet- en regelgeving waar ze mee te maken hebben.

GRENZEN DOORBREKEN

De Sociaal Pontonnier en Zorgmarinier zijn er om samen met hulporganisaties deze grenzen te doorbreken. Zij hebben geleend gezag gekregen om namens het college van B&W (sneller) een doorbraak te realiseren als:

- Gezinnen vastlopen in bureaucratie en regelgeving
- Integrale samenwerking tussen professionals ontbreekt
- Gezinnen/aandachthuishoudens niet passen in het systeem

EEN BREDE GEREEDSCHAPSKIST

De Sociaal Pontonnier en Zorgmarinier hebben een brede gereedschapskist met expertise, mandaat en vaardigheden om doorbraken te realiseren. De eerste zaken die momenteel worden opgepakt zijn:

- bureaucratie op het gebied van huisvesting/postadres
- herijking overlegvormen in de stad (voor casuïstiek)
- ontbreken eigenaarschap/regie in casuïstiek en
- cultuursensitief werken.

In de integrale samenwerking van netwerkpartners worden de Sociaal Pontonnier en Zorgmarinier goed gevonden. Hun goede positionering heeft geleid tot en verschillende doorbraken waarbij positieve resultaten zijn behaald voor de aandachtshuishoudens. Het succes is mede te danken aan de goede aansluiting van zorgverzekeraar VGZ en de goede contacten zijn met het landelijk escalatieteam van het ministerie van VWS.

Nane en Marjan: ‘Voor bestuurders is duidelijk dat als de Sociaal Pontonnier/Zorgmarinier aan de bel trekt, er op een andere en creatieve manier naar een vastgelopen casus wordt gekeken. ‘De gemeente heeft met de komst van dit initiatief hands-on ambtenaren die professionele tegenkracht kunnen bieden en aan de hand van casuïstiek systeemfouten kunnen signaleren.’

TOOLS

- **Overzicht van gereedschapskist** van (gemeentelijke) instrumenten op het gebied van school, zorg,werk, financiën, identiteitsdocumenten en bestuurlijke maatregelen.
- **Netwerk** binnen de gemeente Dordrecht en Zwijndrecht op bestuurlijk niveau met ambassadeurs bij verschillende organisaties om door middel van korte lijntjes te komen tot oplossingen.
- **Doorzettingsmacht**: de pontonnier/marinier heeft geleend gezag om namens het college van B&W (sneller) een doorbraak te realiseren als het systeem vastloopt.
- **Budget**: mogelijkheid om budget in te zetten voor maatwerk indien vanuit reguliere middelen er geen geld beschikbaar is.
- **Systeemfouten signaleren** en deze borgen in beleid en regelgeving.
- **Helicopterview** en overzicht houden bij complexe casuïstiek. Indien regie ontbreekt kan de sociaal pontonnier/zorgmarinier tijdelijk de rol van procesregisseur vervullen om te komen tot een gezamenlijke strategie.

MEER WETEN?

IEDER KIND verdient een thuis

De Break is een plek waar jeugdigen letterlijk even ‘een break’ kunnen krijgen. In een rustige huiselijke omgeving kunnen ze opladen en tot zichzelf komen. De Break gaat uit van het gewone leven, het kunnen zijn wie je bent, werken aan persoonlijke doelen en vervolgens weer naar huis gaan. Het is geen instelling, maar een warme setting waar een kind zichzelf kan en mag zijn.
Een kind kan bij de Break komen logeren en daarnaast doen professionals wat nodig is in de thuissituatie.

SAMENWERKEN EN OUT OF THE BOX DENKEN

De Break is een samenwerkingsverband van vijf organisaties. Professionals met verschillende achtergronden en expertises op het gebied van GGZ, Jeugdzorg & Onderwijs en Gehandicaptenzorg werken met elkaar samen en hebben een gedeeld doel: met elkaar rondom kwetsbare kinderen staan en doen wat nodig is. In de kern gaat het om vraaggericht werken, expertises bundelen en out of the box denken. De medewerkers van de Break gaan er voor om samen met de jeugdige en de opvoeders een oplossing te vinden die er toe leidt dat de druk van de ketel gaat en thuis wonen (weer) mogelijk wordt.

Reina Bakker, regio coördinator, vertelt: ***'Er was jongen die al een keer eerder in een crisissituatie uit huis was geplaatst. Die jongen had daar een trauma aan over gehouden. De thuissituatie liep toen opnieuw helemaal uit de hand. Door alles wat hij eerder had meegemaakt, durfde de jongen niet meer alleen naar de Break. Toen stelden we voor: neem iemand mee die je vertrouwt, bijvoorbeeld je broertje. En zo kwam hij met zijn broertje binnen en is het toch gelukt om die kinderen de steun te geven die ze nodig hadden'.***

DE VALKUIL VAN AANBODGERICHT DENKEN

De Break en aanbod, die twee gaan niet samen. De essentie van de Break is dat er geen exact afgemeten aanbod is. Professionals doen elke dag opnieuw wat nodig is. Maar dat is wel zoeken. De valkuil in de zorg is om telkens een nieuw product of zelfs een nieuwe organisatie te willen smeden.

Projectleider Erik-Jan Smits vertelt: ***'We krijgen wel eens de vraag: kunnen jullie niet 20 de Breaks realiseren? Dat kan, maar dat wil je eigenlijk niet. Want dan ben je weer een nieuwe organisatie aan het optuigen, en dat was nou net niet het idee. Dus het is een kwestie van elke keer opnieuw weer met elkaar de goede focus bepalen.'***

SAMEN LEREN EN ELKAAR SCHERP HOUDEN

Het bepalen van de goede focus, dat is niet zomaar even gedaan. Professionals bij de Break hebben daarom met elkaar een leeromgeving gecreëerd. Collega's bevragen elkaar op hun manier van werken, waarom iemand bepaalde keuzes maakt, of bepaalde regels wel of niet op papier wil hebben. Op die manier houden ze elkaar scherp.

Reina: ***''We hadden laatst een jeugdprofessional die een aanvraag had gedaan voor 5 dagen per week. Dan kun je denken: mooi, we hebben weer een cliënt binnen. Maar dit is nou net een voorbeeld van hoe nog steeds gedacht wordt vanuit de aanbodkant. Een bed voor 5 dagen in de week, dat is geen vraag die gesteld wordt, het is een oplossing beredeneerd vanuit het aanbod. De echte vraag is, wat is er nodig voor het kind, of voor het gezinssysteem? Daar voeren we dan met elkaar het gesprek over. Misschien kom je er dan achter dat zo'n kind ook prima toe kan met maar 1 of 2 keer per week bij ons komen. Of misschien juist nog vaker. Of misschien wel helemaal niet. Maar het belangrijkste is om dat gesprek aan te gaan met elkaar***

DE BREAK IN CORONA TIJDEN

Door corona weten heel veel jongeren de Break te vinden, de bekendheid is toegenomen. De Break valt in positieve zin op omdat er vanuit kansen wordt gedacht en creatief aan oplossingen wordt gewerkt.

Reina: ***'Nu met corona zie je dat iedereen opeens moet aanpassen en omschakelen. Mensen moeten nu echt nadenken over wat wil ik écht voor de cliënt. Dat is eigenlijk iets dat wij altijd al doen. Creatief improviseren, gewoon dingen uitproberen, dat zat er bij ons vanaf het begin al in. We vinden het mooi om te zien hoe in onze omgeving andere organisaties en professionals dat ook steeds meer gaan doen. Het vaste aanbod is even niet voorradig. Dus je moet nu wel out of the box gaan denken met z'n allen. Wat dat betreft biedt de corona crisis veel kansen.'***

GEDEELDE VISIE HELPT OM BRUGGEN TE SLAAN

Het succes van de Break heeft met verschillende factoren te maken. Om te beginnen is er een grote bereidwilligheid vanuit het management van de betrokken organisaties. Men is bereid om over de eigen schaduw heen te stappen en samen iets nieuws te organiseren. Ook wordt er veel geïnvesteerd in het ontwikkelen van een gezamenlijke visie en basishouding. Dit helpt om bruggen te slaan tussen verschillende achtergronden en disciplines. Erik-Jan: ***'De rode draad is dat je het niet meer op je eigen eilandje kan doen. Je moet gezamenlijk zorgen voor een gezond zorglandschap. Van 'dit is een kind met problemen' naar 'dit is een kind dat vastloopt en dat daarbij ondersteund kan worden. Elke dag opnieuw voeren we met elkaar het gesprek over onze visie, gedachtengoed, de acties in de praktijk. Als je dat niet doet, krijg je al heel gauw een reguliere logeervoorziening.'***

TOP TIPS

- Alles valt of staat met samenwerking
- Werken vanuit 1 gezamenlijke visie
- Commitment aangaan op alle niveaus
- Waken voor productdenken
- Energie en wilskracht hebben om door te zetten, ook als het even lastig is
- Een goede huiselijke warme locatie is randvoorwaardelijk
- Moed, lef en financiële ruimte

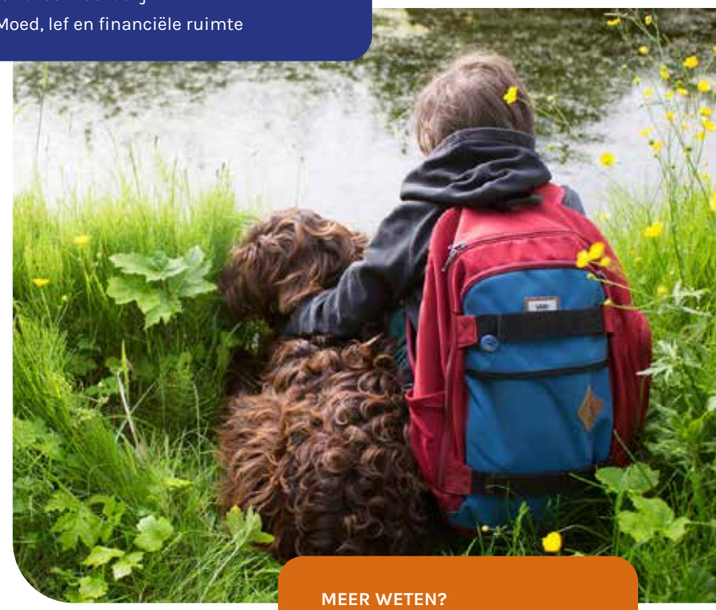

MEER WETEN?

Kijk op www.debreak.nl of stuur een e-mail naar Reina Bakker rbakker@asvz.nl

De HULPVRAAG van het GEZIN scherp in BEELD

Het Dordtse Vraagverhelderingsteam (VVT) is het triageteam van het Sociaal Wijkteam (SWT). Het VVT is samengesteld uit professionals vanuit het sociaal domein en jeugddomein. Door vraagverheldering toe te passen, kunnen de professionals in het VVT de hulpvraag in een vroeg stadium scherp stellen, het hulpaanbod gericht organiseren en daarmee de wachtlijsten beheersen.

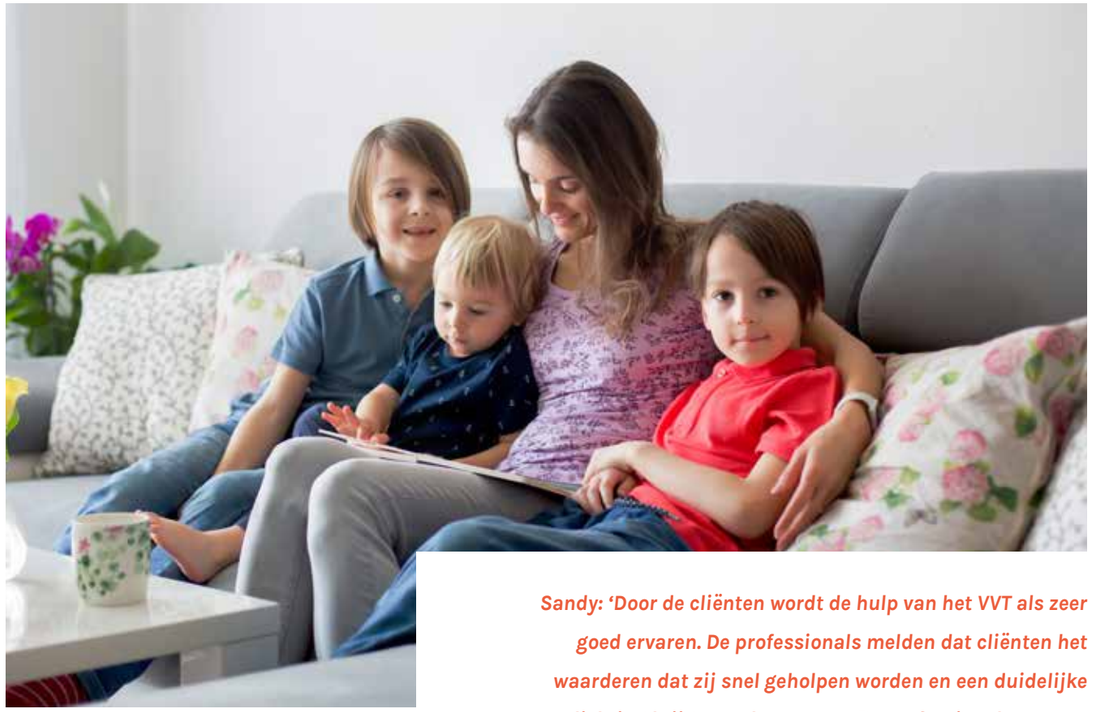

Sandy: 'Door de cliënten wordt de hulp van het VVT als zeer goed ervaren. De professionals melden dat cliënten het waarderen dat zij snel geholpen worden en een duidelijke toelichting krijgen op het proces. De professionals ervaren de aanpak als helder, gestructureerd en zakelijk met een veel betere benutting van elkaars expertise dan in de reguliere aanpak.'

INTEGRALE WERKWIJZE IS EEN SUCCES

De investering aan extra bemensing en de VVT-aanpak heeft bij het SWT Stadspoders-Dubbeldam tot goede resultaten geleid. Sandy Bommelyn, coachend manager van het VVT geeft aan: *"Ik vind het een succes omdat we binnen Stadspolders-Dubbeldam met het team een andere werkwijze hebben kunnen ontwikkelen, een werkwijze waarbij we onze processen effectiever en efficiënter organiseren, waarbij we het integraal werken beter zijn gaan benutten, de match tussen inwoner en professional meer proberen te bevorderen en de talenten/kwaliteiten van de professionals doelmatiger inzetten. Professionals gebruiken in deze werkwijze meer elkaars kracht, vullen elkaar aan en leren van elkaar. Een mooi resultaat hierbij is dat de wachtlijsten en wachttijden sterk terug gelopen zijn."*

Met een integraal VVT dat meerdere kennisgebieden dekt en secretariële ondersteuning heeft, wordt winst in kwaliteit en tijd geboekt, omdat alle expertise wordt gebundeld en direct bij de start van de hulpverlening wordt ingezet. Er wordt vanaf de start ingezet op het vinden van een match tussen cliënt en professional door een warme overdracht en het laten meedenken van de cliënt.

SUCCES BORGEN IN INTEGRALE KLANTROUTE

Dit positieve resultaat is ook terug te zien in de cijfers: de wachttijd is sterk terug gelopen tot onder de als limiet gestelde acht weken die een vraagverhelderingtraject nu maximaal mag duren. Op basis van de positieve evaluatie van de pilot VVT wordt de aanpak in 2020 uitgebreid naar de andere sociale wijkteams van Dordrecht.

De opbrengsten van de pilot worden geborgd binnen de herijkte Integrale klantroute van het SWT Dordrecht. Dit is het werkproces van het SWT waarin de processtappen zijn beschreven die een bewoner aflegt wanneer hij/zij zich tot het SWT richt. Vraagverheldering is een processtap binnen de Integrale Klantroute waar samen met de hulpvrager vanuit integraliteit (twee professionals op basis van hun deskundigheid) wordt gekeken wat de expliciete hulpvraag is en welke eventuele ondersteuning en/of regie nodig is.

TOP TIP

Onze gouden tip is het investeren in een goede voorbereiding en regelmatig overleg vooraf. Zo voorkom je dat je het wiel opnieuw aan het uitvinden bent.

MEER WETEN?

Neem contact op met Angela Veth, beleidsadviseur Jeugd: at.veth@dordrecht.nl

De gemeente Alblasserdam zag dat sommige kinderen het moeilijk hebben bij de overgang van de basisschool naar de middelbare school. Het is voor kinderen een grote stap. Om die kinderen te ondersteunen, startte de gemeente met brugcoaches.

Brugcoach Helena Hoex vertelt: *"Brugcoaches hebben een (ortho)pedagogische achtergrond. Wij coachen kinderen in groep 8 en de brugklas bij hun schoolse- en hun sociale vaardigheden. Het gaat om kinderen die soms net buiten de boot dreigen te vallen. Samen met hun ouders helpen we de kinderen op weg met bijvoorbeeld het plannen van huiswerk, het netjes houden van hun spullen en het omgaan met toetsen."* Elk jaar worden 40 kinderen gecoacht – 20 in groep 8 en 20 in de brugklas.

WAT ZIJN DE RESULTATEN?

De brugcoaches zijn vijf jaar geleden gestart. Inmiddels is duidelijk dat van de leerlingen die vijf jaar geleden een brugcoach hadden, maar liefst 90% een diploma heeft gehaald.

Een van de ouders van een kind dat werd gecoacht zegt:*"Mijn dochter liep vaak vast op de basisschool omdat ze bang was voor schut te staan. Dat liep vaak uit in tranen en een niet naar school durvend kind met buikpijn. Ze is veel zelfverzekerder geworden, omdat ze nu weet wat haar te wachten staat. Nu heeft ze zelfs al een presentatie gegeven voor de klas, met als cijfer een 8; geweldig toch?! Wij zijn als ouders zeer tevreden over de brugcoach; ik had niet geweten waar ik anders terecht moest!"*

"Iedereen zou dit gewoon moeten doen!"

Ook vanuit het onderwijs klinken enthousiaste verhalen. Joyce Buijs van de scholen Het Palet & 't Nokkenwiel zegt daarover: *CITAAT Um num renecum sinum nullore vendici enistia voluptaque maione dolecab oreicil mos evellatur rati re sit veria id quae reicia vendis event que imus et volorendam, utemquis eossimet aut atiost abo. Aximin et voluptat officid et reratur am et velesse quisto quo beria del is pos pere nostia doluptatu?*

WAAROM WERKT HET GOED?

De samenwerking tussen school, ouders en brugcoach is belangrijk. Elke basisschool heeft een 'eigen' brugcoach en dat zorgt voor korte lijnen en lage drempels voor leerlingen. Scholen hebben een belangrijke rol, aldus Helena: *"het zijn de scholen die leerlingen voor de brugcoach kunnen aanmelden. Zo weten we zeker dat de brugcoach aan de slag gaat met de kinderen die dat het beste kunnen gebruiken."*

TOP TIP

De rol van de gemeente mag niet onderschat worden. Het is belangrijk dat je als gemeente initiatief neemt om een goed team bij elkaar te halen, en zorgt voor samenwerking met scholen en voor de financiering. En bovenal: iedereen zou dit gewoon moeten doen!

MEER WETEN?

De brugcoaches hebben zelf ook een magazine gemaakt dat je hier kan vinden. Of stuur een e-mail naar Ben Kraal, beleidsmedewerker Jeugd: b.kraal@alblasserdam.nl

STERK PAPENDRECHT biedt na integrale intake snelle en adequate ondersteuning

Integrale intake van hulpverlening aan volwassenen en jeugdigen krijgt bij Sterk Papendrecht steeds meer vorm. De deskundigheid van professionals op meerdere vakgebieden werd twee jaar geleden al bij elkaar gebracht in een kantoortuin in een nieuw, eigen gebouw in het centrum van Papendrecht. Dat draagt er aan bij dat deze medewerkers elkaar moeiteloos weten te vinden en onderling kennis uitwisselen. Op die manier kunnen ze Papendrechters van jong tot oud snel adequate ondersteuning op een breed vlak bieden.

'In de transitie van jeugdhulp en de overgang van de WMO naar de gemeenten hebben we meerdere vormen van hulpverlening bij elkaar gebracht in Sterk Papendrecht', vertellen manager jeugdteam Nicole Oomen en algemeen maatschappelijk werker Debora Bresser van Sterk Papendrecht. *'Denk aan maatschappelijk werk, welzijnswerk, jeugdzorg en het consultatiebureau. Door die bundeling kunnen inwoners met al hun vragen terecht bij één organisatie. Die vragen kunnen gaan over opvoeding, zorgtaken of financiën, maar bijvoorbeeld ook over vrijwilligerswerk. Een breed spectrum dus. Dat we in ons huidige pand bij elkaar in een kantoortuin gehuisvest werden, gaf een enorme versnelling in de onderlinge kennismaking en de uitwisseling van kennis. Dat voordeel blijft doorwerken, waardoor we inwoners op een breed kennisveld effectiever maar ook sneller kunnen helpen.'*

RUST

'De receptie verbindt mensen met een vraag om hulp door naar onze bureaudienst, die wordt gevormd door medewerkers van het jeugdteam en het team volwassenen', licht jeugdprofessional Alma de Geus de werkwijze toe. *'Wij luisteren en vragen door of er wellicht meerdere problemen achter hun vraag zitten. Voorheen schatten we op basis daarvan de prioriteit in en kwamen mensen op een wachtlijst totdat een geschikte deskundige beschikbaar was. Sinds april 2019 gaan we binnen twee weken met twee collega's langs. Wanneer vragen eenvoudig zijn of spoed hebben, ondernemen we direct actie. Zo verkorten we niet alleen de wachttijd, ook het feit dat mensen hun verhaal kwijt kunnen en zich gehoord voelen, geeft hen vaak al rust. Wanneer ze toch moeten wachten op ondersteuning kunnen ze tot die tijd met vragen altijd terecht bij één vaste contactpersoon.'*

ZELFVERTROUWEN

Om bij elke hulpvraag zo effectief mogelijk te werken, bespreken de professionals onderling of ze elkaar kunnen versterken. Gezinnen die bijvoorbeeld financiële problemen hebben, kunnen met hulp van een budgetcoach hun financiën weer op orde brengen. Mede daardoor bleef het aantal huisuitzettingen in 2019 beperkt tot nul. Daarnaast weet de sociaal raadsvrouw van Sterk Papendrecht de weg naar allerlei andere ondersteuningsmogelijkheden, zoals fondsen waarmee kinderen toch lid kunnen worden van een sportvereniging. Zij wordt ook bijgestaan door een vrijwilliger en adviseurs geldzaken met spreekuren voor statushouders, formulierenbrigade en voor algemene financiële vragen om inwoners van Papendrecht zoveel mogelijk expertise aan te bieden.

Vaak gaat het echter om een opeenstapeling van problemen. *'Dan kijken wij als jeugdteam mee wat we voor de kinderen in gezinnen met problemen kunnen betekenen',* licht Alma toe. *'Als ze bijvoorbeeld vastlopen op school, gedragsproblemen of stoornissen hebben, kunnen we een IQ- of een persoonlijkheidsonderzoek laten doen. Met de uitkomsten kun je ouders handvatten en opvoedingstips geven.'* Nicole: *'Ook zijn naast het bestaande schoolmaatschappelijk werk onze jeugdprofessionals steeds nadrukkelijker aanwezig op de scholen. In 2019 konden we op school veertig kinderen jeugdhulp verlenen. Dat gaat bijvoorbeeld om zelfvertrouwen vergroten of om situaties waarbij er zorgen zijn over hun veiligheid thuis. Wij hebben de ervaring en de contacten om scholen daarbij te ondersteunen en de gezinnen erbij te blijven betrekken. Want je moet elkaar in de zorg voor kinderen niet verliezen maar juist samen optrekken.'*

'Samenvattend', besluiten Nicole en Debora, *'kunnen we door de gezamenlijke intake en onderlinge samenwerking tussen professionals uit verschillende disciplines goed in beeld brengen welke problemen er spelen en onze inwoners snel hulp op maat bieden.'*

Samenvattend kunnen we door de gezamenlijke intake en onderlinge samenwerking tussen professionals uit verschillende disciplines goed in beeld brengen welke problemen er spelen en onze inwoners snel hulp op maat bieden.'

MEER WETEN?
Stuur een e-mail naar Nicole Oomen
n.oomen@jeugdteamszhz.nl

STERK PAPENDRECHT
Samen Zelf Doen

BEWONERS maken samen de BUURT!

In Zwijndrecht werken woningcorporaties Trivire en WK10 en welzijnsorganisatie Diverz sinds 2014 samen met de gemeente aan het versterken en verduurzamen van kwetsbare wijken. In de gezamenlijke 'Buurtaanpak' wordt met interventies op buurt-, straat- en complexniveau gewerkt aan het activeren van betrokkenheid en eigenaarschap van buurtbewoners bij hun buurt. Jeugdigen zijn een belangrijke doelgroep: er worden tal van activiteiten georganiseerd om de leefbaarheid van de buurt specifiek voor kinderen en jongeren te versterken.

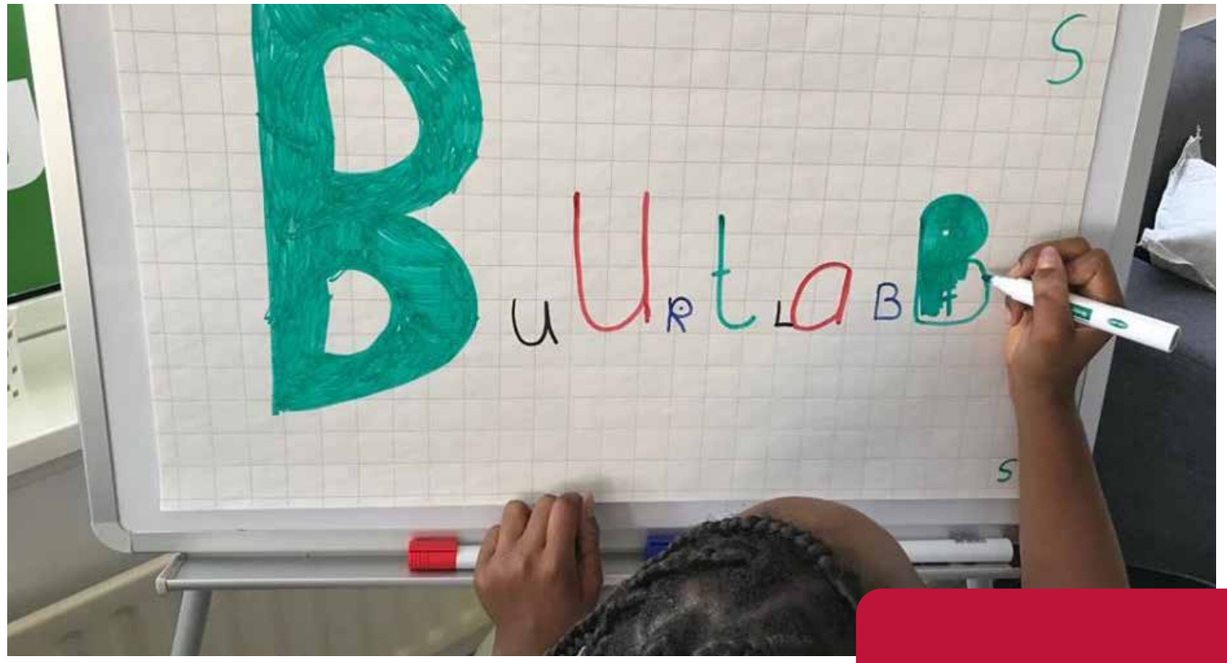

FASE 1: INVESTEREN

In de eerste fase wordt actief in de buurt geïnvesteerd, op individueel en collectief niveau. De inzet is gericht op het activeren van (groepen) bewoners en hen op weg te helpen met een aanjagende rol op buurtniveau.

Er wordt een buurtprofiel opgesteld van de buurt. Dit is de leidraad voor de interventies. De geplande fysieke maatregelen (samenwerking tussen gemeente en de corporaties) worden hierin meegenomen. Er wordt gekozen voor thema's waar gewerkt aan gaat worden. Op basis van dit plan wordt het buurtteam geformuleerd.

FASE 2: AAN DE HAND

In de tweede fase is de buurt geactiveerd. De samenwerkende partners houden vervolgens een oogje in het zeil en nemen de buurt daar waar nodig aan de hand. Dit betekent dat er nauw contact is met de buurt en dat er kan worden bijgesprongen en ondersteund daar waar het gewenst is. Geactiveerde bewoners formeren zich samen tot een buurtteam. De groep bepaalt samen met de buurt de agenda voor het komende jaar. In deze acties worden zij ondersteund door De Buurtaanpak en het netwerk.

FASE 3: LIEFDEVOL OP AFSTAND

De derde fase tot slot, is een fase van 'liefdevol' op afstand staan. Ondertussen is duidelijk geworden wat de buurt nodig heeft en wat wel of niet werkt. De basis van de (sociale) infrastructuur krijgt continue aandacht om te voorkomen dat wat opgebouwd is, verloren gaat. De rol van de corporaties, welzijnsorganisatie en gemeente wordt daarbij wel steeds kleiner. Zij houden de buurt als het ware 'liefdevol op afstand'. Dat betekent dat de bewoners gekend worden, maar de ruimte krijgen om zelf en met elkaar invulling te geven aan de eigen leefomgeving. Bewoners gaan het zelf doen en de partners binnen De Buurtaanpak kijken mee. De beheergroep van bewoners gaat over de organisatie en beheert het budget.

Elke fase vraagt inzet van verschillende partners en elke fase kent verschillende stappen en criteria. Het doel is om bewoners, met af en toe een steuntje in de rug, zelf invulling te laten geven aan hun leefomgeving. Het is geen vanzelfsprekendheid dat alle fases gehaald zullen worden.

METEN IS WETEN

De Buurtaanpak gebruikt een zelf ontwikkeld meetinstrument om te peilen waar een buurt staat, welke interventies nodig en passend zijn, en wat vervolgens het resultaat is van die interventies. De indicatoren in het meetinstrument zijn gebaseerd op:

1. Veiligheid
2. Schoon
3. Armoede
4. Woongenot
5. Persoonlijk perspectief
6. Bewonerscontact

Partners zoals de politie en de Sociale Dienst Drechtsteden leveren een bijdrage in de data. Het meetinstrument is voor de landelijke belangenorganisatie gebruikt als best practice van een integraal meetinstrument.

Er wordt op drie momenten in het jaar getoetst en de waarnemingen kunnen aanleiding zijn voor gesprekken met bewoners en professionals in de buurt. Op basis daarvan wordt vervolgens gekeken naar mogelijke interventies.

WERKEN AAN DE BUURT

De Buurtaanpak gaat over de volle breedte over kwaliteit van wonen, de openbare ruimte, de leefbaarheid, persoonlijke omstandigheden van mensen, en onderlinge contacten in de buurt.

Alle acties binnen De Buurtaanpak zijn gebaseerd op de volgende vijf onderwerpen:

1. Buurt-uw-Buur
2. Zorg op maat
3. BuurtLABB activiteiten
4. Armoede in de buurt
5. Groen van ons samen

Deze onderwerpen zijn geen vast gegeven. Ze zijn variabel zodat ze aan kunnen sluiten bij de actuele omstandigheden, speerpunten, en onderwerpen die spelen in een bepaalde buurt. Niet alle onderwerpen hoeven ingezet te worden in een buurt, er wordt gekeken naar wat nodig is. Zo worden er voor de jeugd buitenspeeldagen georganiseerd (die bij slecht weer op creatieve wijze naar binnen verplaatst worden). Ook vinden er buurtfeesten plaats met activiteiten en spelletjes voor jeugdigen. Tot slot kan de jeugd in het zogenaamde BuurtLABB meedenken en meebeslissen over wat de buurt nodig heeft.

Welke (mix van) activiteiten ook wordt ingezet, uiteindelijk wordt altijd toegewerkt naar 1 gemeenschappelijk doel: ***"De buurt heeft een sterke basis en sociale infrastructuur waar bewoners elkaar kennen, met elkaar de buurt maken, onze partners bekend zijn met de cultuur en dynamiek van de leefomgeving en onze interventies bijdragen aan persoonlijk, duurzaam perspectief. Gelukkige bewoners zijn onze ambassadeurs en de rugzak dragen wij samen."***

MEER WETEN?
Neem contact op met Romy Verstraeten van de gemeente Zwijndrecht via rr.verstraeten@zwijndrecht.nl

TOP TIP
Omdat het om kwetsbare wijken en kwetsbare doelgroepen van bewoners gaat, kan het niet anders dan dat aanwezigheid en aandacht noodzakelijk blijft. Belangrijk daarbij is om onderscheid te maken tussen de geïntensiveerde impuls die gegeven wordt aan de leefomgeving door de ketenaanpak van De Buurtaanpak, en, de continue investering door partijen los daarvan. Denk daarbij aan de extra inzet van interventies vanuit gemeentelijke dossiers zoals GGZ ondersteuning of armoedebeleid. Maar ook extra uren aan huismeesters in de complexen van de corporaties en extra inzet van welzijnsprofessionals om betrokken bewoners blijvend te begeleiden.

De artikelen in dit magazine zijn tot stand gekomen dankzij de bijdragen van de tien gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid, de Stichting Jeugdteams Zuid-Holland Zuid en de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid.

Gemeente Gorinchem

Gemeente Alblasserdam

Gemeente Hardinxveld-Giessendam

Dordrecht

Stichting Jeugdteams Zuid-Holland Zuid

Hendrik-Ido-Ambacht

Serviceorganisatie Jeugd ZHZ

Molenlanden

Gemeente Zwijndrecht

Gemeente Hoeksche Waard

Papendrecht

Gemeente Sliedrecht